

1051
Lietuvos valstybinė biblioteka
Lentynų prospektas 51 232635
Vilnius
Lithuania

SECOND CLASS USPS 157-580
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXVI BALANDŽIO – APRIL 11, 1991 Nr. 15

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Tuščios viltys KIEK GALIMA PASITIKĖTI AMERIKA?

Vytautas Meškauskas

Vėl daug sykių girdėtas skundas. "Bushas ragino mus sukilti, o kai tai padarėm, jis niekuo nepadėjo" – dejuoja nuo Saddamo armijos bėgdami kurdai. Panašiai skundėsi Lietuvos partizanai, Vengrijos sukilėliai, Cubos vaduotojai, 'contras' Lotynų Amerikoje ir daug kitur. Faktinai Amerikos prezidentai niekur nedavė formalaus pažado, bet sukėlė viltis, kurios neturėjo realaus pagrindo. Kaip sunku JAV išsirengti į karą – visi matėm iš pasiruošimų gelbėti Kuveitą.

Čia susidūrėm su JAV užsienio politikos principu, kad tarptautinės sienos ir teritorijų integralumas turi būti respektuojami pasaulio stabilumo labui, visiškai vistiek, kas tuo metu tas sienas valdė. Tai patvirtino Kuveito emiro gelbėjimą ir dabartinį nesikišimą į Irako vidaus reikalus.

Antras principas yra Amerikos tradicinis noras padėti įsigalėti žmonių teisėms ir tautų apsisprendimui. Tas principas reikalauja padėti kurdams ir šiitams pietiniame Irake.

Labai dažnai tie principai susikerta. Kaip gali JAV protestuoti dėl sovietų elgesio Pabaltijje ar palestiniečių persekiojimo Izraelyje, jei jos pačios nieko nedaro dešimt tūkstančių žmonių sker-

Kai skaitysite šį Dirvos numerį, bus praėję trys mėnesiai nuo tos baisiosios sausio 13 d. nakties Vilniuje, kada gindami laisvės simbolius – Parlamentą, TV bokštą ir kitus pastatus, nušauti ir tankų suvažinėti iš gyvenimo išėjo 16 gynėjų ir nuo

žaidžių kraujavo 600 sužeistųjų. Nuotrauka daryta iš Konarskio gatvės, sovietiniams kariams dar nespėjus iššaudyti gatvės šviesas. Ją darė mūsų bendradarbis Algimantas Žižiūnas.

dynių akivaizdoje Irake? – klausia administracijos politikos kritikai.

Maišatį įneša ir žvalgybos veikla. Laikraščiuose pasklido žinios, kad CIA iš tikro smarkiai veikė kurdų tarpe, nors faktinai administracija realiai tikėjosi kariuomenės sukilimo prieš Saddamą, nors iš tikro tai būtų tik Hitlerio pakeitimas Himmle-riu ar Stalino Berija. Žvalgybininkai, kad gautų informacijų greičiausiai pažadėjo pagalbą sukilimo atveju, nors tam neturėjo teisės, bet iš jų negalima buvo laukti ir perspėjimo, kad iš mūsų valdžios jokios pagalbos negali laukti.

Juk ir mūsų atveju, britų, o vėliau ir amerikiečių žvalgybos tik tada susidomėjo iš-eivių politine veikla, kai joms prireikė informacijų apie Sovietų Sąjungą, jos

tolimesnius planus ir pasirošimus. Apie tai nebuvo viešai kalbama iki brito Tom Bower knygos The Red Web pasirodymo, apie kurią jau kelis kartus rašėm. Žvalgybos institucijų parama mūsų veiksniams turėjo sužadinti artėjančio išlaisvinimo viltis, kas savo keliu tik padidino aukų skaičių. Niekas tačiau negali atsisakyti žvalgybos ir uždrausti jai, renkant informacijas, duoti suprasti daugiau negu iš tikro yra, o žmonės bėdoje kaip skęstantis griebiasi šiaudo.

Grįžtant prie Irako reikia atsiminti, kad Irako išlaikymas dabartinėse sienose buvo sąlyga plačiai koalicijai prieš Kuveito pagrobimą. Ir dabar turkai neįsilaikė pabėgėlių kurdų į savo teritoriją. Jie dar nesuvirškino ten iš seniai gyvenančių dešimt milijonų kurdų. Irėnas išleisdžia, nes nori sienų pakeitimo su Iraku. Pagaliau, jei bus įgyvendintos JT saugumo Tarybos priimtose paliaubų su Iraku sąlygos, paliekančios sankcijas, jos gali privesti prie Saddamo likvidacijos. (Žiūrėti Apžvalgą)

Kaip ten toliau būtų, šiuo metu, sprendžiant iš spaudos puslapių, greitos pergalės jausmas yra gerokai sugadintas. Nors, pavydžiui, N.Y. Times savo vedamuose prezidento politikai pritaria, beveik visi kolumnistai Bushą kritikuoja. W. Safire net sarkastiškai siūlo per didįjį pergalės paradą pademonstruoti sužalotų kurdų pabėgėlių vežimą!

Ateičiai reikėtų atsimin-

PEN KONGRESAS SVARSTĖ LIETUVOS KLAUSIMĄ

Kovo 15-18 d. Budapešte, Vengrijoje, įvykusioje Tarptautinio PEN (Pasaulinės rašytojų sąjungos) konferencijoje svarbią vietą užėmė ir Lietuvos klausimas. Dėl nežinomų priežasčių į konferenciją neatvykus lietuvių PEN atstovams, šį centrą atstovavo A. Landsbergis (NY). Savo pranešime "Laisvės džiunglės iš Vilniaus TV bokšto perspektyvos", jis nagrinėjo "nacionalizmo" sąvoką sausio 13 d. įvykių šviesoje ir ragino vidurio-rytų europiečius "įsiklausyti į Lietuvos demokratinę institucijų gynėjų dainą".

Konferencijoje dalyvavę du maskviečiai rusų PEN centro atstovai griežtai pasmerkė Kremliaus diktatūrą ir išreiškė simpatijas Lietuvai. Iš Minsko į suvažiavimą buvo atvykęs nesenai įsteigto baltarusių PEN centro narys. Dalyviai ypač domėjosi Lietuvos klausimu – A. Landsbergis buvo paprašytas apie tai paruošti straipsnius čekų, rumunų, vengrų, ir kt. spaudai. (Vienas toks straipsnis, "Baltijos valstybių byla",

jau pasirodė Prahos žurnale POL, 1991 m. nr.1).

Vengrijos parlamente, Landsbergis turėjo keletą išsamių pasikalbėjimų su vengrų valdžios (MDF) ir opozicijos (FIDESZ) partijų atstovais. Išryškėjo, kad nors opozicija norėtų aktyvesnės Budapešto politikos Baltijos valstybių klausimu, ji suprantą sunkią vyriausybės poziciją – Kremlius, subtiliai ir grubiai, tebespaudžia vengrus. Visos vengrų partijos nepaprastai bijosi, kad staiga sugriuvus Sovietų Sąjungai, Vengriją užplūs pabėgėlių tvanas ir sunaikins jauną demokratiją. Dėmesio vertas parlamentaro Laszlo Koror (FIDESZ) pasiūlymas Sąjūdžiui Budapešte įsteigti "nevalstybinį" informacijos biurą, kuriam atsirastų finansinės paramos. (ELTA)

SOVIETAI VĖL PAGROBĖ JAUNUOLĮ

Balandžio 3., Kaune, Jovarių gatvėje, keturi vyrai, persirengę civiliais rūbais, pagrobė Mindaugą Gedmintą, 21 m. amžiaus. Suimant jį per galvą mušė rankiniu ginklu, įgrūdė į karinį sunkvežimį ir nusivežė. M. Gedmin-tas pernai metais buvo pasitraukęs iš sovietinės kariuomenės Latvijoje.

Tokių jaunuolių pagrobimų įvairiose Lietuvos vietose nuolat pasikartoja.

Verbų sekmadienio procesijoje Dievo Motinos parapijoje, Clevelande, jaunieji parapijiečiai neša verbas. Iš kairės: M. Rukšėnas, M. Laniauskas, L. Balys, M. Idzelis ir T. Bartkus. V. Bacevičiaus nuotr.

SAVAITINĖ POLITIKOS *Dirva*

Jungtinės tautos įsitaiso dantis • Paliaubų sąlygos Irakui • Pergalė skęsta milijonų žmonių mizerijoje • Jelcinas aukštyn, Gorbaciovas žemyn.

Jungtinių Tautų Saugumo Taryba pereitą ketvirtadienį priėmė nuolatinį paliaubų sąlygas Irakui, kurios neturėjo precedento tos organizacijos istorijoje. Kaip žinia, prezidentas Bushas vienišai sustabdė karo veiksmus prieš Iraką iki JT nustatytų paliaubų sąlygų ir Irakas jas pasižadės vykdyti. Visam tam numatytas toks planas!

Tuč tuojau panaikinamas draudimas įvežti maistą ir kitus gyvybiniai reikalingus civilius reikmenis. Generalinis Sekretorius turį paruošti planą 9 mylių neutraliai zonai tarp Kuveito ir Irako. Balandžio 17 d. Irakas turi leisti inspektuoti visas cheminių, biologinių ir atominių ginklų gamyklas, turimi ginklai turi būti sunaikinti, įskaitant ir raketas, galinčias nuskristi toliau kaip 90 mylių. Gegužės 2 d. Saugumo Taryba turi nustatyti koks % Irako pajamų iš naftos eksporto turi tekti reparacijų fondui. Gegužės 17 d. panaikinamas naftos eksporto draudimas, jei iki to laiko Irakas sunaikins savo CBA ginklus ir pildys kitus JT nutarimus. Birželio 1 d. Gen. Sekr. turi pristatyti planą, kuriuos ginklus ateityje bus leidžiama Irakui įsivežti. Vėliau kas šešiasdešimt dienų Saugumo Taryba patikrins Irako paliaubų sąlygų laikymąsi ir panaikins draudimus importuoti konvencionalinius ginklus.

Visa tai numatyta 4.000 žodžių dokumente, ilgiausioje iki šiol priimtoje JT Saugumo Tarybos rezoliucijoje. Rašant šias eilutes dar nebuvo žinomas Irako atsakymas. Normaliai, vyriausybė privalo tokias kraštą pažeminančias sąlygas, turėtų atsištatydinti. Saddam Hussein tačiau savo sosto neapleidžia, nors kilus visuotinam pasipiktinimui dėl jo elgesio su kurdais ir šitais, jis paskelbė amnestiją.

Vakarų spaudimas nukreiptas ne prieš Iraką, bet prieš Turkiją, neįsileidžiančią šimtus tūkstančių kurdų pabėgėlių, susirinkusių prie jos sienos. Turkija aiškinasi negalinti jų priimti, nes negalinti pasiūlyti jiems geresnės sąlygų, negu jie dabar turi Irako pusėje. Iranas tuo tarpu pasirodė daug geresnis, jau įsileidęs 1,5 milijonų pabėgėlių, kuriems pagalba siunčiama iš Vakarų Europos. Milijonų mizerija susilaukė daug užuojautos JAV

spaudoje. N.Y. TIMES A.M. Rosenthal kurdų tragediją lygina su žydų holocaustu. Žmonija, kuri negelbėjo žydų, dabar turi atsibusti. Dar esą laiko, bet ne daug – tik valandos ir dienos. Kitas kolumnistas Anthony Lewis teigė, kad Busho nauja pasaulio tvarka atnešė naują kraujo tvaną. Padėtis esanti blogesnė negu Irakui okupavus Kuveitą.

Ne pagal planą einasi ir Gorbacioviui. Jis tikėjosi, kad Rusijos Aukščiausioji Taryba suvaržys Jelcino veiklą. Iš 1968 tos tarybos narių Jelcinas turėjo savo šalininkų tik truputį virš pusės. Tačiau posėdžiaujant ir besiginčijant, o svarbiausia liaudies nepasitenkinimui dėl vis sunkėjančių pragyvenimo sąlygų kylant, Tarybų Rusijos Aukščiausioji Taryba Jelcinui, didele balsų dauguma davė tai, ko jis prašė. Jį igaliojo val-

dyti kraštą savo dekretais ir birželio 12 d. praveisti visuotinus Rusijos respublikos prezidento rinkimus, iš kurių jis tikrai išeis laimėtojas.

Streikuojantieji anglikasiai atsisakė grįžti į darbą kol Gorbaciovas nebus pašalintas iš valdžios. To paties reikalavo milžiniškos darbininkų mitingas Minske.

Su Gorbaciovu pasimačius R. Nixonas mano, kad Gorbaciovo greito kritimo laukti nereikėtų. Jis esąs gudrus politikas, jis mėgsta valdžią ir yra linkęs už ją kovoti. Jelcinas nėra toks "lengvo svorio" politikas, kaip kad Vakaruose Nixono manyta. Jis gali būti revoliucijos vadu, bet abejojęs, kad Jelcinas siekia Gorbaciovo posto. O be Jelcino Gorbaciovas neturi kitų rimtų oponentų. Reikia atsiminti, kad svečiuose negražu blogai atsiliiepti apie šeiminką.

KADA PAAIŠKĖS MIRTININKŲ LAGERIAI?

1953 m. Pabaltijo Karinio Tribinolo buvau nuteistas, pagal Tarybų Sąjungos BK 58-ta mirties bausmę už partizaninę veiklą. Sėdėdamas Vilniuje, Lukiškio kalėjime – mirtininkų korpuse, laukiau mirties nuosprendžio. Per tą laikotarpį, morze palaikėm ryšį su visu korpusu ir sužinodavom, kada ir ką išvesdavo. Buvo plačiai kalbama, kad ne visiems įvykdomas mirties nuosprendis. Kur tai išveždavo į slapтус lagerius, naudoja ypatingiems tyrimams. Girdėdami tokias kalbas nevisiškai tikėjom.

Man belaukiant nuosprendžio atėjo iš Maskvos pranešimas, kad paskirtas naujas tardymas. Pagal antrą tardymą, Pabaltijo Karinio Tribinolo buvau perteistas 25 metams lagerio ir nuvežtas į Irkutsko – Taišeto politinius lagerius. Ten būdamas iš laišku sužinojau, kad Mordovijos ASSR Javos 385/11 lageryje yra, man gerai pažįstamas, buvęs ilgametis partizanas Algis Šermukšnis, slapyvardė Žilvinas. Jam parašiau laišką, bet atsakymo negavau.

1960 m. kovo mėn. politinius kalinius iš Irkutsko

krašto pervežė į Mordovijos lagerius. Aš patekau į 385/11 lagerį, kur buvo Algis Šermukšnis ir pradėjau apie jį rinkti žinias. Lietuviai ir kitų tautybių kaliniai pasakė, būt buvo, bet prieš mano atvažiavimą Algį Šermukšnį išvežė. Jis buvo teisėtas BK 58-la mirties bausmę ir buvo laikomas slaptuose mirtininkų lageriuose. Pagal Algį Šermukšnį, tie lageriai esą pietų Urale. Ir kaliniai parodė brigados lentoje Algio Šermukšnio nuotrauką kartu su visa brigada, kurioje jis dirbo. Šiame lageryje Algis Šermukšnis išbuvo 6 mėn. Kokiam tikslui buvo atvežtas, niekas nežino.

Algis Šermukšnis kaliniams perdavė šiuos žodžius: Kurie susirišite su Povilu Pečiulaičiu pasakykite, kad mirtininkų lageryje jam daug žinomų asmenų. Taip pat ten yra užsienio piliečių, kad ten yra ir kažkoks švedas, kuris gelbėjo žmones.

Tuo laiku užsieniečiai lageriuose nenuaujiama, nes visur juos sutikdavom. Grįžus iš įkalinimo vietos, teko išgirsti per Vakarų radiją, apie vieno švedo likimą Ta-

rybų Sąjungoje, kuris atitinka Algio Šermukšnio pasakojimui.

Kiek man žinoma Algio Šermukšnio tėvas, A. Smetonos valdymo metu ir vokiečių laikais buvo Kauno – Šančių 4 nuovados policijos tarnautojas. 1944 m. Šermukšnis su šeima, sūnum Algii ir dukra traukėsi į Vakarų. Bet jau prie Kauno buvo priartėjęs rusų kariuomenė ir bevažiuojant motociklu Algio tėvą, ties Rokų kaimu nušovė. Algis su seseria pabėgo. Sesuo gyveno kur tai prie Trakų, o Algis įstojo į partizanus Tauro apygardos Geležinio Vilko rinktinę.

Nuo 1960 m. pavasario apie Algį Šermukšnį niekas nieko nežino. Lietuvoje šiuo laiku dar yra gyvų liūdininkų (jų pavardžių paminėti dar negaliu), kurie kartu buvo Mordovijos lageryje 385/11, pusę metų.

Šiuo viešumo laikotarpiu turi būti atskleista tų lagerių paslaptis, kuriuose buvo mirčiai pasmerkti lietuviai ir kitų tautybių.

Povilas Pečiulaitis,
Cleveland

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE
FUNERAL HOME

Marquette Funeral Home
2533 West 71st Street
Chicago, Illinois 60629
1-(312)-476-2345

Hills Funeral Home
10201 South Roberts Road
Palos Hills, Illinois 60465
708-430-4455

Visus laidotuvių namus galite pasiekti skambindami 1-(312)-476-2345

ANTHONY B. PETKUS
DONALD A. PETKUS

Petkus Funeral Home
1410 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-863-2108

Petkus-Butkus Funeral Home
1446 South 50th Avenue
Cicero, Illinois 60650
708-652-1003

DONALD M. PETKUS
LAWRENCE C. GASUNAS

TRAVEL AGENTS INTERNATIONAL

Van Aken Center, 20320 Farnsleigh Road
Shaker Heights, OHIO 44122

Atliekame visus pavienių bei grupinių kelionių patarnavimus
LĖKTUVAIS • LAIVAIŠ • TRAUKINIAIS

Padedam planuoti atostogų keliones

LIETUVA: Parūpinam geriausiomis sąlygomis
lėktuvo bilietus ir padedam sutvarkyti visus
kitus kelionės reikalavimus

Greitas ir profesinis patarnavimas

Skambinkite Rytai Staškutei -991-3321

TAUTINĖS MINTIES L'ETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA

P.O. BOX 19191
CLEVELAND, OHIO 44119-0191
Tel. (216) 531-8150
FAX 216 531-8428

19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: BALYS GAIDŽIŪNAS

DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio • Published Weekly by
American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription
per year \$25.00 • Single copy 60 cents.

Prenumerata metams \$25.00, pusei metų \$15.00 • Atskiros numerio
kaina 60 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu
nebūtina išreikšti redakcijos nuomonę • Nespausdinti straipsniai grąžina-
jami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

DAINŲ ŠVENTĖ – TAUTINĖ MANIFESTACIJA

Lietuvoje tautinis atgimimas prasidėjo su daina. Pirmosiose demonstracijose Vingio parke, partinius pareigūnus ir prižiūrėtojus nustebino ne tik trispalvės – bet ir dainos. Dainos, kurios savo žodžiais jau buvo skirtingos, nuo partijos prievarta brūkamų. Sąjūdžio susirinkimuose ir demonstracijose buvo dainuojama: "Balnokim, broliai, žirgus!", tai buvo lyg Sąjūdžio kovos šūkis. Dainuodami stovėjo prie televizijos bokšto, prieš tankus ir išbeprotėjusius mongolus. Su daina jie gynė Aukštosios Tarybos rūmus. Didžioji pasaulio spauda stebėjosi ir rašė: "Keisti žmonės, tie lietuviai", arba "Revoliucija su daina". Stebėjosi ir tikėti negalėjo, kad ir su daina galima prieš tankus ir "Blogio imperiją" kovoti.

Nuo senų senovės Lietuva yra vadinama dainų šalimi. Lietuvis dainuoja ne tik džiaugsmingu atveju, bet ir savo vargą dainomis palydi. Į Sibiro tremtį ir į išeiviją, jis savo dainas išsivežė. Tad ir nenuostabu, kad jau 1916 m. Chicagoje įvyko pirmoji išeivijos Dainų šventė. Pirmoji Dainų šventė ir pirmasis "Dirvos" numeris yra beveik, kaip seserys. Kadangi abu įvykius vos pora savaitžių teskiria. Ta pirmoji Dainų šventė vyko tuo metu, kuomet Lietuvoje nors ir ne drąsiai, jau buvo pradėta galvoti apie valstybingumo sąvoką. O septintąją Dainų šventę mes rengiame tuo metu, kuomet Vilniuje jau kovojama už tą laisvo apsisprendimo ir valstybingumo teisę. Daug dešimtmečių praėjo, bet kraujas ir vėl liejasi. Abi šventės riša bendras ryšis, tai noras atsikratyti svetimų jungo.

Išeivijoje išaugusi karta, nebėra taip linkusi į dainą. Bet nežiūrint to, yra užsiregistravę 26 chorai (iš jų 5 iš Kanados) su 783 dainininkais. Ir 8 lituanistinių mo-

kyklų chorai su 247 dainininkais. Šventėje taip pat dalyvaus 192 tautinių šokių šokėjai. Čia tenka pažymėti, kad šokėjai tėra tik iš Chicago apylinkių. Šventę pravedė sutiko Jūratė Nausėdaitė-Ann Jillian, filmų ir televizijos žvaigždė. Rengimo komitetas deda visas pastangas, kad šventė būtų kuo iškilmingiausia. Telioka tik norėti, kad tautiečiai ir svečiai užpildytų areną.

Ta pačia proga reikėtų paminėti ir Chicagoje Lietuvių operos kolektyvo, Ponchielli – "I Lituani" pastatymus. Reikia tikėtis, kad tai bus vienas iš didingiausių pastatymų. Viltys tam yra didelės, kadangi į šį pastatymą įsijungė Lietuvos Respublikos operos ir baleto teatras. Dekoracijos ir rūbai, pagal lietuvių dailininkų projektus, pagaminti Vilniuje ir jau pakeliui į Ameriką. Pagrindiniai solistai, baletas ir simfoninis orkestras iš Vilniaus. Viso atvykstančių bus 82 asmenys, o bendrai į operos pastatymą, yra įjungta daugiau – kaip 150 asmenų. Po ilgo laiko tai bus pirmutinis pastatymas, kuris bus atliktas grynai savomis jėgomis.

Yra buvę klausimų ir net

L.S.T. KORPI NEO – LITHUANIA ST. PETERSBURGE

Lietuvių studentų tautininkų korporaciją Neo-Lithuania, Floridos padalinys 1991 m., kovo 18 d. suruošė korporacijos 68-rių metų išikūrimo paminėjimą, kuris įvyko Brown Derby restorane, St. Petersburg Beach.

Floridos padalinio pirmininkas Cezaris Modestas tarė atidaromąjį žodį. Jis pasveikino gausiai susirinkusius dalyvius. Jų dalis buvo atvykę net iš tolimų Floridos vietovių. Atidarydamas pažymėjo, kad kiekvienais metais korporacija pamini išikūrimo datą. Taigi ir šios dienos korporantų subuvimo, drauge su artimaisiais ir svečiais svarbiausias tikslas ir yra prisiminti korporacijos metinę šventę ir pabendrauti. Po savo trumpo žodžio jis paprašė dalyvius susikaupimo minute prisiminti mirusius korporantus.

Pasibaigus pietums pirmininkas padarė pranešimą

ginčų, kodėl nėra statoma "Jūratė ir Kastytis", kaip buvo seniau numatyta, o ši opera. Tai čia lemiantį žodį turėjo Lietuvos operos meno vadovybė. Jie numato su šia opera gastroluoti po Vakarų pasaulį, kadangi "I Lituani" priklauso "grand operų" kategorijai. Joje taip pat vyksta lietuvių kova už savo laisvę. Taigi tematiniai šiemis laikams labai tinkanti.

Šiuo atveju turėtų pasinaudoti tie, kurie neturi progos, Chicagoje Lietuvių operos pastatymą matyti. Dabar bus galimybė: "du kiškius vienu šūviu nušauti". Reikia tikėtis, kad lietuviška visuomenė gausiai dalyvaus Dainų šventėje, operos pastatymuose ir kituose renginiuose, kurie bus šia proga rengiami. Taip pat visi šie pastatymai yra išlaidingi, tad reikalingi ir visuomenės paramos. Reikia manyti, kad lietuviška visuomenė, rengėjų ir šikart neapvils!

J.Žygas

pristatydamas esamą padalinio valdybą, kuri buvo išrinkta 1990 m., balandžio 24 d.

Šiuo metu valdybą sudaro: Cezaris Modestas pirm., Vytautas Abraitis ir Juozas Maurukas vicepirmininkai, Janina Stoškus sekr., Antanas Diškėnas ižd. ir Genovaitė Modestienė renginių vadovė. Renginių vadovė pažymėjo, kad veikloje iš pensininkų daug ko ir negalima laukti. Bet su to meto pirminku Antanu Kašuba bendraujant buvo surengtas korporacijos šventės minėjimas, kartu prisimenant ir Korporacijos garbės narį kan. Juozą Tumą – Vaižgantą, jo 120 metų gimimo sukakties proga.

Žodį tarė iš Chicago atvykęs vyr. valdybos narys inž. Vaclovas Mažeika. Jis pasveikino šio vakaro dalyvius, pasidžiaugdamas gražiu susirinkusių būriu. Ypač jam buvo malonu matyti ir pripažinti, kad ir Floridoje esantieji korporantai, nors ir pensininkai, gražiai išlaiko korporacijos idėjas, būdami jau gana ilgame gyvenimo kelyje. Toliau jis kalbėjo apie korporacijos gyvavimą ir vyriausios valdybos užsimojimus ir darbus. Trumpai perbėgdamas korporacijos istoriją ir tikslus, priminė, kad laisvėjančioje Lietuvoje jau atkuriamas ir Korp! Neo-Lithuania.

Kitas visuomenininkas inž. Jonas Jurkūnas taip pat tarė žodį. Jis priminė, kad yra įsteigęs Lietuvių Tautinės Kultūros Fondas, kurio nariu yra ir Korp! Neo – Lithuania. Trumpai priminę šio fondo užsimojimus, jis ragino ir pavienius korporantus jungtis į šį fondą. Be to jis pažymėjo, kad korporacijos mecenato Simo Kašelio palikimas bus perduotas Nepriklausomoje Lietuvoje atsisteigusiai Korporacijai. Iš jo palikimo palūkanų skiriama kasmetinė "Dirvos" novelės premija.

Ypatingą dėmesį atkreipė Jono Jurkūno perskaitytas laiškas iš tėvynės apie dabartinę padėtį Lietuvoje. Ta pačia proga jis priminė, kad esame išvakarėse juozinių ir savo tarpe turime gerai žinomą korporacijos veikėją Juozą Žvynį ir siūlė sugiedoti jam "ilgiausių metų..."

Minėjimo dalyje Genovaitė Modestienė pristatė rašytoją – režisierę Dalilą Mackialienę, kuri paskaitė Pulgio Andriešio feljetoną "Konrado kavinėje". Visiems buvo malonu ir su šypsniu pasiklausyti humoristinį aprašymą. Modestienė taip pat priminė, kad Dalila Mackialienė savo įvairiais meniniais sugebėjimais dažnai užpildo ir praturtina St. Petersburgo lietuvių renginių programas. Ji išreiškė nuoširdžią padėką už gražiai išpildytą šios dienos meninę programą dalį.

Minėjimas buvo baigtas Korporacijos Garbės nario Maironio giesme: "Lietuva Brangi:"

Po minėjimo dar pabendrauta prie užkandžių. Popietę reikia laikyti sekminga, padovanojusi daug malonių akimirkų.

Šis Korp! Neo – Lithuania, Floridos padalinio subuvimas galėtų būti pavyzdžiu ir kitiems padaliniams, kurie kartais jau mėgina užmigti. Jie galėtų bent kartą metuose susirinkti su artimaisiais ir kartu pabendrauti prisimindami korporacijos tradicijas.

V. Gruzdis

SUSITIKSIME METINIAME SUSIRINKIME DAYTONA BEACH, FLORIDA

Daytona Beach ir apylinkių Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos skyriaus narių visuotinas metinis susirinkimas įvyks š.m. balandžio mėn. 18. 1 val. po pietų, ketvirtadienį, Prince of Peace parapijos salėje. Susirinkime bus apžvelgta praėjusių metų skyriaus veikla, o taip pat paplanuota ir ateities veiklos darbai. Po susirinkimo pabendraus ir kavutė. Visi skyriaus nariai iš plačių apylinkių kviečiami susirinkime dalyvauti.

Šis skyrius, atsikėlus nuolatiniam gyvenimui į Palm Coast, žymiam Tautinės sąjungos veikėjui Vytautui Abraičiui, buvo įkurtas maždaug prieš dvyliką metų.

Vytautas Abraitis nuo pat šio skyriaus įsteigimo jam ir vadovauja, talkinant kasmet išrenkamai valdybai.

Skyrius turi apie 30 aktyvių narių. Kasmet suruošia gerą Tautos šventės – rugsėjo mėn. – minėjimą su gerais

Demonstracijos Chicago miesto centre minint vienerių metų Lietuvos nepriklausomybės atstatymą. Dalyvavo apie 1500 žmonių.
E. Sulaičio nuotr.

(Nukelta į 4 pusl.)

Girdėta iš Vilniaus

Balys Gaidžiūnas

DERYBOS VĖL PRASIDĖJUSIOS

Nutrūkusiose derybose tarp Lietuvos ir Sovietų Sąjungos, kaip jau buvo praktikoje, vėl kas nors atsiliepia ir ramina naujais miglotais pažadais. Sovietų sąjungos derybų pirmininkas tik dabar atsiliepė į kovo 25 laišką. Jame rašo, kad derybos turi prasidėti be jokių išankstinių ipareigojimų kitai derybų pusei. Atseit, reikia net neminėti, kad sovietų kariai pasitrauktų iš Vilniuje užimtų pastatų. O tuo tarpu buvęs JAV prezidentas R. Nixonas, išvykdamas iš Sovietų Sąjungos jų vadams pasakė: Reikia Baltijos valstybėms tuoj gražinti nepriklausomybę ir nenuodyti JAV – Sovietų sąjungos santykių.

Dar neaišku, kas paveikė Sovietų Sąjungos derybų komisijos pirmininką, kad vėl atsiliepė. Ir vėl į Maskvą pakvietė atvykti Lietuvos derybininkus. Jie balandžio 2 d. ir išvyko. Jų tarpe išvyko ir viena Vilniaus radijo korespondentė. Lauk sime tolimesnių žinių. Iš jų dar kartą aiškės ar Sovietija nori rimtų derybų ar tik "muša laiką", kad ir be rimtų derybų gautų Europos kraštų, Amerikos ir Kanados paramą.

Balandžio 3 d. Maskvoje vykę paruošiamieji derybų darbai jau rodė gerą žingsnį į priekį. Sutarta, kad balandžio 4 d. susitiks pagrindinės komisijos ir nustatys tolimesnę derybų dienotvarkę. Pirmuoju klausimu eis į Vilniuje užimtų pastatų išlaisvinimas.

Kadangi jau esame pripratę prie visokių Kremliaus suorganizuotų staigmenų, dar kol kas susilaikykime nuo būsimų derybų optimizmo. Jau kelis kartus buvo skelbiamas derybų pradžios optimizmas, o iki šiol vis tebestovime vietoje.

Balandžio 4 d. posėdis buvo tik informacinis. Esą sovietų delegacija dar neturinti pilnų įgaliojimų. Prabėgta per daugelį klausimų ir sutarta vėl susitikti balandžio pabaigoje ar gegužės pradžioje. Per tą laiką kai kuriuos klausimus svarstys darbo grupės.

VELYKOS LIETUVOJE, orui pavasarėjant, buvo visa-me krašte atšvestos labai iškilmingai. Per radiją ir televiziją buvo išklausytas Lietuvos kardinolo Vincento Slatkevičiaus Velykinis žodis. Bažnyčiose, ir mažuose miesteliuose, nekalbant apie didelius miestus, visur buvo pilnos besimeldžiančių.

• **VALSTYBĖS SEKRETORIAUS** J. Baker, pasiūstas laiškas Aukščiausios Tarybos pirmininkui Vytautui Landsbergiui, kad JAV spaudžia sovietiją dėl derybų pradžios, kad Lietuvos reikalai yra vyriausybės darbų programoje, ir tais reikalais jiems nedarys jokių nuolaidų. Tą laišką viešai paskelbus, jį skaičiusieji nusiramino, kad JAV palengva aiškiau ir aiškiau pasisako, tik dar rimtai sovietų nespaudžia, kad nedelsiant Lietuvai duotų pilną nepriklausomybę.

• **KADA LIETUVA BUVO SPAUDŽIAMA** ekonominės blokados, buvo labai susirūpinta savosios alyvos šaltinių naudojimu ir naujų suradimų. Blokada atslūgus tas reikalas buvo pradėtas užmiršti. Dabar, kada ruošiasi, jei bus nauja blokada ir iš jos su mažiausiais nuostoliais išeiti, klausimas vėl grįžta į parlamentą ir vyriausybę. Parengtų projektų jau yra, tik juos reikia priimti ir vykdyti.

• **PO ILGŲ KELIONIŲ**, aplankiusi įvairiuose kraštuose virš 70 vienuolynų, į Lietuvą sugrįžo Nijolė Sadūnaitė. Jos kelionės buvo ne tik susipažinimas su vienuolynais, bet Lietuvai pagalbos prašymas ir Lietuvos religinių bei politinių rūpesčių išryškėjimas.

• **AUKŠČIAUSIO TARYBOS** pirm. V. Landsbergis, Rusijos respublikos piliečiams demonstruojant už B. Jeltsoną, jam pasiuntė sveikinimą, kuriame išreiškė viltį, kad kovojant dėl Lietuvos nepriklausomybės, rusų tautos dauguma bus Lietuvai palanki.

• **SUGRIŽĖS** užsienių reikalų ministeris A. Saudargas padarė pranešimą parlamento nariams. Jis esąs įsitikinęs, kad šiaurės kraštų užimta aiški užsienio politika Lietuvai padėti, bus tas veiksnys, kuris ragins ir spaus, tuo keliu pasekti ir kitas Europos valstybes. Tik iš mūsų pusės reikia nuolat

ŽINIOS IŠ BOSTONO

"LAISVĖS VARPAS" – KULTŪROS PREMIJOS LAIMĖTOJAS

Kiekvieną sekmadienį 9-10 val. ryto Bostono ir jo apylinkių radijo klausytojams skamba "Laisvės Varpas". 37 metai prabėgo nuo 1954 m. kovo 7 dienos, kada jis pradėjo savo programas. 1980 m. spalio mėn. žurnalas "Lietuvių Dienos" apybraižoje "Užgrudintas kovotojas" apibūdino teisininką P. Viščinį, kaip nenuilstantį kovotoją už Tėvynės laisvę, nuo jaunystės ištraukusį kovon lenkų, po to rusų, vėliau vokiečių okupuotame Vilniuje.

Bostoniečiai pažįsta P. Viščinį, kaip nepaliaujamą laisvės idėjų propaguotoją, kultūrininką ir energingą visuomeninką. Žinoma, didžiausia savo laiko, energijos ir talento dalį P. Viščinis skiria radijo programų ruošimui, kurios perduodamos lietuvių ir anglų kalbomis.

Angliškai programai talkininkauja Audra Veitaitė. Radijo laidose pateikiamos pačios paskutinės naujienos iš Lietuvos, pasaulinės ir vietinės žinios, skamba lietuviška muzika, poezija.

JAV LB 1990 m. kultūros premija už radijo programą paskirta "Laisvės Varpas" vedėjui ir organizatoriui P. Viščiniui. Ši premija gražiai papildė ankstesnius apdovanojimus: 1979 m. I premiją už Kalėdų programą ir I premiją už Vilniaus Universiteto 400 metų sukakties minėjimą.

Nuoširdžiai sveikiname Petrą Viščinį ir linkime ilgų kūrybinių metų, kad "Laisvės Varpas" visada mums skambėtų.

LABDAROS AUKA

Norwoodo klebonas kun. V. Valkavičius perdavė Bostono skyriui "SOS – Vaikai" \$420 auką, surinktą po filmo "Once Around" rodymo kovo 17 d. Norwood Cinema salėje. Kaip buvo anksčiau rašyta, kun. V. Valkavičius suvaidino nedidelį epizodą ta-

me filme, kuriame buvo ir daugiau lietuviškų scenų. Savaitę anksčiau, kovo 10, kun. V. Valkavičius perdavė "Caritas" \$430, kuriuos suaukojo 14 Norwoodo parapijos aukotojų.

"TAUPOS" DEŠIMTOJI METINĖ APYSKAITA

Kovo 23 d. 7 v.v. Lietuvių Piliečių salėje vyko Lietuvių Federalinės Kredito Unijos "Taupa" visuotinis narių susirinkimas, skirtas dešimties metų sukakčiai. Susirinkimas vyko pagal iš anksto paskelbtą dienotvarkę. Iždininkas T. Ashmanskas pristatė finansinę padėtį. Išklausyti paskolų, priežiūros komisijų pranešimai. Valdybos pirm. R. Veitas apžvelgė 10-ies metų veiklą, pažymėdamas džiaugsmingą reiškinį, kad "Taupa" per tą laiką žymiai išaugo ir padidėjo. 1990 m. gruodžio 31 d. suvesto balanso per 800 taupų mo sąskaitose buvo \$7,515, 455. Tai sudarė \$873,305 prieauglį per metus.

Pakviestas kalbėtojas Exec. V.P. Alan Bertstein skaitė paskaitą "Numatomi bankiniai pasikeitimai šiame dešimtmetyje".

Naujai išrinktą "Taupos" valdybą sudaro: pirm. R. Veitas, vicepirm. V. Eikinas, ižd. T. Ashmanskas, sekretorė D. Veitaitė-Neidhardt, nariai: J. Rentelis, V. Jurgėla, (Nukelta į 9 psl.)

SUSITIKSIME METINIAME SUSIRINKIME DAYTONA BEACH, FLORIDA

kalbėtojais svečiais. O kai ALT S-ga planuoja didelius darbus-skelbia vėjus visuomet aktyviai atsiliepia ir skyrius, sutelkiant nemažą lėšų. Sąjungos nariai ilgai prisimins ir ALT S-gos Dvidešimtąjį seimą, kurį skyriaus valdyba su narių talka su-ruošė ypač gerą, gražiau-

spausiti įtakinguosius politikus, visuomenininkus ir kultūrininkus, kad mums padėtų.

• **LIETUVOS PARLAMENTAS**, dvi paskutines dienas prieš Velykų šventes, intensyviai svarstė ateinančių metų biudžetą. Jis priimtas 5 milijardų ir 750 milijonų sumoje. Biudžeto pajamos daugiausia bus surinktos iš įvairių mokesčių. O išlaidų pozicijoje, kurių anksčiau nebuvo, jau įtraukta išlaidos krašto sienų apsaugai, policijai ir muitinėms.

• **SUTARTA**, kad balandžio 15-22 dienomis Canadoje lankysis ministeris pirmininkas Gediminas Vagnorius. Jį priims Canados min. pirmininkas ir parlamento atstovai.

• **NAUJASIS** Lietuvos Saugumo Departamento viršininkas Viktoras Zebelis, kuris yra pakeitęs prieš tai buvusį viršininką Mečį Laurinkų, klausinėjamas laikraštinių pasakė, jog jie turi žinių apie naujai planuojamą teisėtus Lietuvos vyriausybės nuvertimą. Tokius naujus planus, atsisakant ginkluoto puolimo, ruošianti speciali komisija, išvystant intrigas, kiršinimus, įrodinėjimus, kad vyriausybė ir parlamentas nesisikaito su liaudies valia.

• **NUO BALANDŽIO 3 D.** Lietuvos bankai, supirkinėja kitų kraštų stiprią valiutą, pradėjo mokėti: už 1 JAV dolerį 30 rublių, už Vokietijos markę 19 rublių, už Anglijos svarą 55 rublius, o už 1 Kanados dolerį 25 rublius.

siame Daytona Beach viešbutyje.

Skyriaus nariai aktyviai reiškiasi ir kitose šio telkinio lietuvių organizacijose, kaip BALFAS, LB, Lietuvių Klube.

Šiai kadencijai skyriui vadovavo valdyba: pirmininkas Vytautas Abraitis, vicepirm. Marija Šarauskienė, Jurgis Janušaitis, sekretorius Kostas Žolynas ir iždininkas Pranas Damijonaitis.

Šių metų metiniame susirinkime bus išrinkta ir naujoji skyriaus valdyba.

Jurgis Janušaitis

MIRĖ JUOZAS ČIBURAS

Juozas Čiburas (1898. I. 12 – 1991. II. 5) dipl. teisininkas, L. Kariuomenės savanoris, Korp! Neo-Lithuania filisteris, b. Valstybės kontrolės kanceliarijos viršininkas, visuomenininkas, plačiai reikšėsis neolituanas, tris kadencijas buvęs pirmininkas. Vėlionis daug pastangų įdėjo, organizuojant tautininkų fondą jaunuolių studijoms paremti.

Juozas Čiburas, Sovietų Sąjungai okupavus Lietuvą, 1940 m. liepos 12 d. buvo čekistų areštuotas ir kalintas Lietuvoje, o 1941 m. birželio 23 d. išvežtas ir iki 1948 m. kankintas Sibiro gulaguose. Vėliau, iki 1968 m. laikytas Sibiro tremtyje.

1968 m. su šeima (žmona ir dviem sūnum), savo ruožtu ištremtais į Sibirą, gavo teisę grįžti į Lietuvą. Apsigyveno Kaune, tėvai negaudami nuosavo buto, laikinai prisiglaudė prie vieno sūnaus, talpindamiesi viename kambaryje... Taip vargo iki mirties.

Palaidotas Petrašiūnų kapinėse. Laidotuvėse gausiai dalyvavo kolegos-ės neolituanai, įskaitant ir jaunimą, prieš porą metų Vytauto Didžiojo universitete atsikūrusios Korp! Neo-Lithuania korporantus-es.

Trumpą Juozo Čiburo nekrologą "Kauno tiesoje" paskelbė Sibiro kankinė Antanina Baltrušienė – Varkalaitė, b. Filiae Lithuaniae pirminkė. (m. v.)

1991 KELIONĖS Į LIETUVĄ

Nuo 7 iki 14 dienų Lietuvoje
19 įvairių maršrutų

Dauguma kelionių aplenkia Maskvą. Maršrutai įdomūs – Šiluvos Atlaidai, kelionė laivu Baltijos jūroje, Lietuva, Kopenhaga, Varšuva, Helsinkis

Smulkesnėms informacijoms ir lankstinukams, kreipkitės į

BALTIC TOURS

77 Oak St., Suite 4 Newton, MA 02164
Tel. 617-965-8080 Fax 617-332-7781

KŪRYBA IR MOKSLAS

KELIU Į ATVIRĄ LIETUVĄ

Arūnas Čiuberkis

Atviros Lietuvos Fondas (ALF) įsikūrė Vilniuje 1990 metų spalio 5 dieną. Jo iniciatoriai – vengrų kilmės amerikonas milijardierius, žymus ekonomistas George Soros ir septynių žmonių grupė iš Lietuvos. ALF valdybos pirmininku išrinktas prof. Česlovas Kudaba. Pirmieji sponsorai – George Soros ir "Atgimimo" bendrovė. Užsienyje yra pradėta steigti Fondo tarėjų grupė: Arūnas Čiuberkis iš New Yorko, Dalia Gruodienė iš Montrealio ir kiti.

Didelės pagalbos sulaukiamas iš mūsų konsultanto New Yorke Anthony Richter. Tikimės, kad mūsų bičiuliai užsienyje glaudžiai bendradarbiaus ir tarpusavyje ir su mumis.

Dėl papildomos informacijos galite skambinti Arūnui Čiuberkiui: (212) 741-0107.

Fondo tikslas – drauge su mūsų tautinės kultūros atgimimu atsiverti ir demokratinei pasaulio kultūrai, atsidurti jos įvairiakalbiame, įvairalypiame sietyne. George Soros'o manymu, uždara visuomenė aiškiai įrodo savo trūkumus ir nusikalstamumą. Neseniai Centrinės ir Rytų Europos regionai, tegu ir skirtingu mastu, patyrė nepaprastą išsivadavimo džiaugsmą. Bet jų ateitis dar tikrai nėra užtikrinta. Pluralistinė demokratinė socialinių organizacijų sistema reikalauja aukštesnio civilizacijos lygio negu autoritarinė. Būtina visokeriopai stimuliuoti naujas pavienių individų, grupių ir organizacijų iniciatyvas, kurios ir vestų į tą atvirą visuomenę. "Europa, – pasakė G. Soros'as Dubrovniko – tai žmogiškų kontaktų tinklas,

nežinantis valstybinių sienų." Demokratijos likimas Europoje, o gal ir visame pasaulyje šiandien didelė dalimi priklauso nuo to, kokia kryptimi pasuks nacionaliniai judėjimai. Grėšia didžiulis pavojus, kad universali uždara sistema, vadinama komunizmu, gali dezintegruoti ir ne mažiau uždarus nacionalinius vienetus. Mes visi esame ir pasaulio piliečiai, visi priklausome vieni nuo kitų.

Taigi, kilni Soros'o ir ALF misija – visokeriopai skatinti pavienių asmenų kūrybingą energiją, tiek metų totalitarinės sistemos slopinimą, be kurios neįmanoma nei demokratija, nei atvirą visuomenę, nei garbingas žengimas į XXI amžių kartu su visu civilizuotu pasauliu.

Siekdamas minėtą tikslą, ALF pirmiesiems Fondo veiklos metams jau yra nustatęs pagrindinės savo veiklos kryptis – programas: alternatyvinio švietimo, anglų ir kitų užsienio kalbų mokymo, etninių kultūrų puoselėjimo, pilietinės visuomenės kurimo, profesinių kontaktų ir kt. Visoms programoms yra paskelbti konkursai ir renkami paraiškų. Atsižvelgdami į jas galėsime tas programas koreguoti, plėsti. Tikimės naujų idėjų ir įdomių pasiūlymų iš mūsų užsienio tarėjų.

Kai ką jau suspėjome nuveikti: Minesotos valsijoje dirba ir mokosi trys jauni Lietuvos fermeriai, laimėję ALF skelbtą konkursą. ALF paskyrė trumpataikių studijų stipendijas 18 įvairių specialybių žmonių. Kartu su estais 1990 m. gruodžio mėnesį organizavome seminarą nepriklausomos spaudos mėnederiams. Atrinkome sep-

tyniolika kandidatų metus trukusiančioms stažuotėms Oksfordo bei Kembridžo universitetuose, artimiausiu metu kartu su Vilniaus Universitetu įsteigsime informacijos centrą, kuriame visi norintys nemokamai gaus informaciją ir paramą studijoms Jungtinėje Amerikos Valstijose.

Sumanymų turime didelių, entuziazmo mums netrūksta. Tačiau darbą nuolat stabdo ir naujas kliūtis sudaro labai sudėtinga ir nestabili Lietuvos padėtis. Tai nutrūksta ryšiai su užsieniu, tai užgrobiami spaudos rūmai, radijas ir televizija, visuomenė nebegauna reikalingos informacijos.

Ir vis dėlto ryšiai plečiasi, mūsų darbas nenutrūko net pačiomis tragiškiausiomis dienomis. Mes nuolat jaučiame Soros'o fondo rūpestį ir paramą, už tai esame labai dėkingi. Tikimės, kad į ALF veiklą atkreips dėmesį visi Lietuvos likimui neabejingi žmonės, norintys konkrečiu darbu prisidėti prie mūsų krašto laisvėjimo ir atgimimo.

ALF adresas: Atviros Lietuvos Fondas
Vilniaus 22-801
232001 Vilnius
arba: Anthony Richter, Program Director
The SOLOS Foundation
888 Seventh Avenue
New York, NY 10106
tel (212) 397-5562
ALF sekretoriatas

* Romas Pukštys vėl važiuoja į Lietuvą balandžio pradžioje. Pervedami doleriai, palikimai. Priima laiškus, dokumentus, vaistus. Perka automobilius. Atsiskaitymas iki balandžio.

TRANSPAK,
2638 W 69th St. Chicago IL. 60629
312-436-7772

Birutės Pukelevičiūtės

kūryba, dideliu tiražu pradedama spausdinti Lietuvoje

Birutė Pukelevičiūtė (gim. 1923 metais Kaune) – žymi mūsų išeivijos rašytoja – prozininkė, poetė, dramaturgė, vertėja.

Jauna aktorė ir poetė 1944 metais pasitraukė į Vakarus. Likimas atvedė ją į Kanadą, vėliau – į JAV, kur ir dabar gyvena Daytonos mieste Floridoje. Rašytojos plunksnai priklauso keturios stambios prozos knygos, poezijos rinkinys „Metūgės“, keletas pjesių ir net šešios eiliuotos knygelės mažiesiems.

Ši knyga – šventinė dovana Lietuvos vaikams ir pirmas rašytojos žingsnis sugrįžimo namo keliu (iki šiol B. Pukelevičiūtės kūriniai mūsųose tebuvo publikuojami periodikoje). Labai džiugu, kad tas žingsnis – vaikų link!

RAMUTĖ SKUČAITĖ

KALĖDŲ DOVANA

PARAŠĖ
BIRUTĖ PŪKELEVIČIŪTĖ

ILIUSTRAVO
KAZYS VESELKA

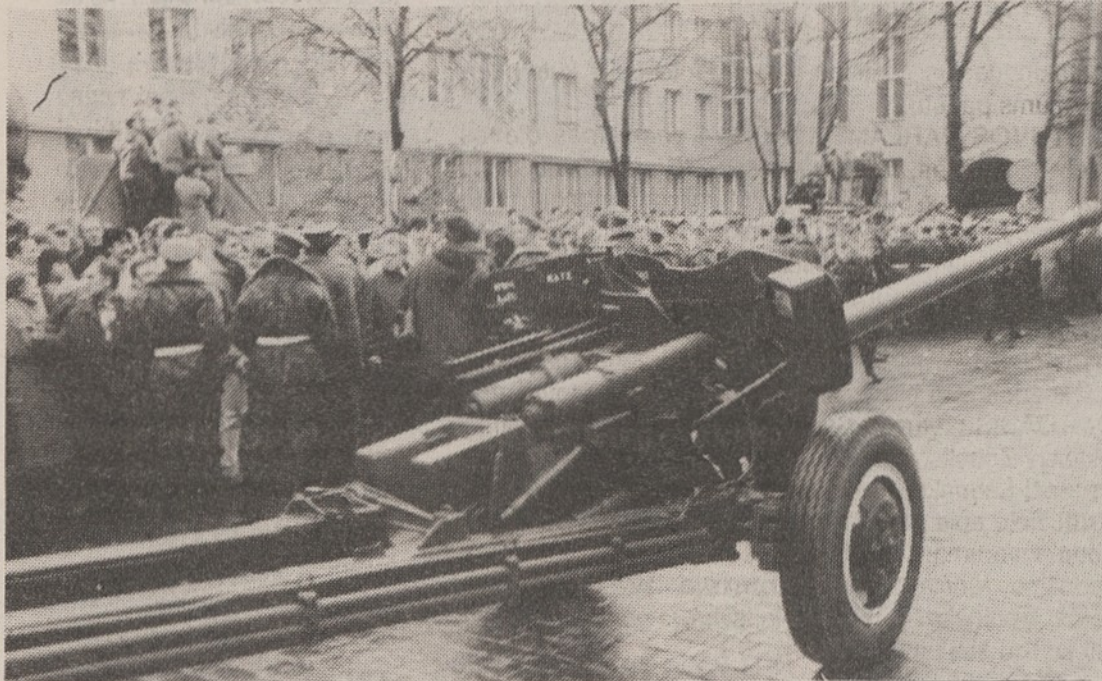
Prieš 1990 m. Kalėdas, Vilniuje išėjo Birutės Pukelevičiūtės knygutė vaikams, vardu „Kalėdų dovana“. Tai eiliuota (40 pusl.) pasaka apie laiškanesio Ežio linksimą nuotyki, kai jam teko vežti keistą dėžę Voverytei Barborytei, atsiųstą Kalėdoms iš atogrąžų šalies.

„Kalėdų dovana“ (viena iš šešių Birutės Pukelevičiūtės knygelių vaikams) buvo išleista išeivijoje 1,000 tiražu („Darna“, 1973 m.); dabar ją pakartojo leidykla „Alka“, vadovaujama Juozo Nekrošiaus, 100,000 tiražu.

Kaip ir pirmojo laidoj, knygutę puošia dail. Kazio Veselos dviejų spalvų iliustracijos. Naują, daugiaspalvę viršelį sukūrė dail. Rolandas Bilinskas. Metrikoje pažymėta, kad šis leidinys yra kalėdinė Vaikų fondo ir J. Janonio popieriaus fabriko dovana Lietuvos vaikams. Spaudė „Spindulio“ spaustuvė Kaune.

Su autore skaitytojus supažindina įdėta nuotrauka ir įžanginis poetės Ramutės Skučaitės žodis.

Malonu pažymėti, kad tą pačią pasakėlę suvaidino Toronto Maironio mokyklos mokiniai pernykštės Kalėdų Eglutės metu.

Vilniuje, prie Parlamento rūmų, vietoj „perestroikos“ ir „glasnost“, kaip jau įprasta, taikai atstovavo patranka ir kiti šaunamieji ginklai.

KALNŲ ODISEJA

ATSIMINIMAI

Stasė Maurukienė

Kadangi mokėjau rusų kalbą, valdytojas pasiūlė man dirbti buhalterė. Sutikau. Maniau, bus kiek lengviau. Vėl su šeima sugrįžome į Bolšaja Tichą – skyriaus centrą. Berniukams arčiau darbas, o mažiukei – pradžios mokykla. Tačiau dirbant buhalterė buvo dar arčiau. Visi "specialistai" vos bemokėjo pasirašyti, įskaitant ir patį skyriaus valdytoją. Kai jie atnešdavo įvairius aktus, nežinodavau – verkti ar juoktis? Viską reikėdavo padaryti pačiai. Visokių ataskaitų: mėnesinių, ketvirtinių, metinių. Vargdavau ištisom parom. Kasdien per radiją reikdavo perdavinėti suvestines: apie primelžį, pašarų sunaudojimą, gyvulių prieauglį, arimą, sėją, šienapjūtę, javapjūtę, pagal brigadas, grandis ir t.t. Telefonų nėra, o radiją įjungtą kasdien pastoviu laiku. Čia jau nepadelsi. Jokio buhalterinių blankų nebuvo. Juos reikėdavo pačiai pasidaryti. Kalkinio popieriaus taip pat nebuvo. Vienintelio popieriaus šaltinių buvo komunistų partijos istorija, kurių buvo gausybė. Ji buvo naudojama ne tik ataskaitoms, suvestinėms, aktams, pažymoms, bet ir sąsiuviniams mokykloje, laiškams rašyti į Lietuvą. Rašalą pagamindavom iš cheminio pieštuko, kurių, deja, taip pat trūko. Elektros nebuvo, tik žibalinė spingsulė. Tačiau trūko žibalo, degtukų. Reikėdavo krasnyje žarijas užpildyti pelenais, kad kitą rytą nuo tų žarijų galėtum prisidegti. Jeigu ryte tų žarijų neradavai, tekdamo dairytis iš kurios trobos kamino dūmai rūksta. Toks ir posakis buvo paplitęs: "einu ugnies". Rūkoriai piemenys rasdavo kitokią išeitį: iš dilgėlių suvytos virvelės ir senos šimtasitūlės gabalėlių padarydavo tvirtai susuktą ir surištą mazgelį. Jį uždegdavo, kuris rusenantis ir vilkdavosi visą dieną paskui raitą ar pėsčią piemenį. Jei reikėdavo užsidegti, tai "samokrutka" prisitraukdavo, kurį po to vėl vilkdavosi paskui.

Buhalterė išdirbau iki pat tremties galo, t.y. 8 metus. Kiek kartų norėjau mesti tą "švarų" darbą, bet varginga padėtis to neleido. Kiek valdytojų pasikeitė per tą laiką! Bet mažai kas pasikeitė į gerąją pusę.

Kai antrą kartą gavau pinigų iš Lietuvos, nusipirkome karvę. Kiek vilčių į ją dėjau. Buvo veršinga. Bet skaudė likimo rykštę ir čia mus neaplenkė. Nepajėgus jai apsisveršiuoti teko ją paskersti. Tad vėl teko valgyti sausą avižinę duonelę su ašakom. Skerdieną nuvežėm į centrą už 45 km. ir pardavėm valgyklai. Tuos gautus pinigus pasidėjom ir vėl taupėm. Už kiek laiko nusipirkom kitą mažą, beragę karvutę, vardu "Dočka". Iš jos per parą primelždavome 8 litrus pieno. Pienas buvo nepaprastai skanus, gero riebumo. Deja, didesnę dalį pieno tekdamo atiduoti "gosudarstvu". Atiduoti "gosudarstu" teko ir veršį. Prievolė reikėdavo atiduoti ir už pačių užaugintas bulves. Kad nuvežti bulves į punktą, reikėjo maišų. O jų trūko, teko laukti eilėje, kol kiti nuveš. Atėjo pikta agentė ir parašė suplyšusį patalą, vienintelį jos nuomone tinkamą daiktą aprašymui. Ta komedija mane prajuokino. Tai agentė dar labiau įsiutino, pradėjo grasinti, bauginti. O aš nuo tų visų gąsdinimų buvau pavargusi, todėl ir beveik į juos nereagavau, juo labiau, kad bulvių neatsisakiau atiduoti. Neturėjau maišų ir tai buvo tikra tiesa.

Mišių auka už žuvusius Sibire, 1989 m. ekspedicijos metu, Bykov Myr apylinkėse.

R. Urbakavičiaus nuotr.

1951 m. gavau nuo savo vyro, mano vaikų tėvo, pirmą laišką ir nuotrauką iš Krasnojarsko. Viešpatie! Į ką pavertė žmogų? Ilgai neradau sau vietos, nusiramino. Dar tuomet, kaip vėliau paaiškėjo, kai vokiečiai užėmė Lietuvą, Marijampolėje iš kalėjimo išleido visus kalinius. Tikriausiai tai įvyko labai staigiai, nes nespėta susidoroti kaip Praveniškėse ir kitur.

Vokiečių okupacijos metais gyveno savo namuose ir dirbo prekyboje. Turėjo galimybę pasitraukti į Vakarų, bet tai būtų reiškė visam gyvenimui prarasti savo šeimą. Todėl pasilikau. Dar vis tikėjimo teisingumu nebuvo praradęs. Išvijus vokiečius iš Lietuvos 1944 m. gruodžio 19 d. buvo suimtas ir patalpintas į Vilkaviškio kalėjimą. Ten graužiamas utėlių, baisioje kamšalynėje be teismo buvo išlaikytas 11 mėn.

Vėliau buvo teisimas už akių. Pagal "Osoboje soveščanije" nutarimą nuteistas pagal 58 straipsnį 4-tą dalį 5 metams. Bausmės atliko vieta – Archangelskas. Atlikęs bausmę buvo išsiųstas į Krasnojarsko kraštą. Pagal 1953 metų kovo mėn. 27 d. TSRS AT prezidiumo įsaką teistumas buvo panaikintas ir gražintos visos teisės. Iš ištrėmimo vietos paleistas 1954 m. birželio mėn. 19 d. Klūčių jam grįžti į Lietuvą nebuvo. Tačiau mes, mūsų šeima, tokio leidimo dar neturėjome.

Susitikimas su tėvu, vyru po 14 metų buvo keistas. Tie metalai lyg tai buvo svetimais padarę. Tuo labiau mes buvome vos ne "buožėmis" tape. Turėjome susirentę mažą trobelę, bet savo, ir galėjome gyventi be pašalinių. Turėjome karvę, avių, kiaušėvištų, kurias žiema, kad nesusaltų, laikydavome kambaryje po pečiūmi. Kambaryuose buvo laikomi ir ėriukai, veršukai. Kitaip jie žiemą sušaltų, nes šiltų tvartų nebuvo. O šalčiai būdavo tokie, kad paukščiukai skrisdami krisdavo. Auginome įvairiausias daržoves. Kai kurių sėklos buvo atsiųstos net iš Lietuvos. Visumoje mes ten skaitėmės novatoriais. Pirmieji nusipirkome baterinį radijo aparatą "Rodina", vėliau "ARZ" aparatą maitinamą iš tinklo. Sūnūs nusipirko dviratį, bajaną. Vietiniai gyventojai daug ko iš mūsų išmoko, perėmė. Pradėjo sodinti bulves, auginti gyvulius. O žemės ten derlingos, jokių trąšų nereikia. Tačiau nebuvo gerų kelių, tiltų.

(Bus daugiau)

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai aukojo:

Kleinaitis J. Germantown ..	15.00
Miškinis D. Cinn.	25.00
Bartkus E. Beverly Shore ..	25.00
Chainas V. Naples	15.00
Vaičjurgis V. Dorchester	5.00
Kuprevičius, A. Cleveland ..	10.00
Vigelis, B. Mays Landing ..	10.00
Astrauskas, J.M. Toronto ...	15.00
Petrauskas, A. Chicago	10.00
Sukelis, D. New Buffalo ...	25.00
Andrušaitis, A. Geneva	5.00
Linkus K. Miami B.	10.00
Žukauskas G. Chicago	10.00
Vilinskas St. Northampton ..	50.00
Valaitis R. Brecksville	10.00
Vileinas Vl. Racine	5.00
Steikūnas P. Chicago	5.00
Serapinas Ig. Chicago	5.00
Kučiauskas Ig. Baltimore ..	15.00
Ceckus B. Dearborn Hts	5.00
Rumbaitis, M. Daytona B. ...	10.00
Kuzmickas, S. St. Pete's	10.00
Dumbrys, G. Chicago	5.00
Jokubauskas, E. Chicago ...	10.00
Chernetzky, N. Cleveland ..	15.00
Bružas-Higgins, Columbus. ...	10.00
Worcester LB apylinkė	30.00
E. Pralėika Little Falls	5.00
L. Pike Willowick	10.00
J. Ližaitis Ft. Lauderdale	5.00
Pr. Kaspariūnas Largo	10.00
J. Naujokaitis Clev	5.00
Adomonis A. Osterville	10.00
Kot R. Amsterdam	5.00
Pabrinks S. Cleveland	5.00
Kalnietis J. Chicago	5.00
Bilvaisas B. Lawton	15.00
Jucėnas A. Centerville	10.00
Gabien N Brooklyn	10.00
Cigas E. Lakewood	10.00
Modestas E. Willow Sprs	45.00
Sakalaitė A. Omaha	10.00
Strikaitis S. Los Angeles.....	10.00
Sinkys E. Santa Monica	25.00
Petrakis F.P. St. Pete	10.00
Bociunas F. Sunny Hills	5.00
Zostautas J. St. Pete.	15.00
Butkus P. St. Pete.	5.00
Kaspariūnas J. St. Pete.	10.00
Ušas V. Kalamazoo	5.00
Urbaitis V. Mayfield Hts	25.00

Visiems aukotojams.....
nuoširdžiai dėkojame

PIRKDAMI AR PARDUODAMI NAMUS FLORIDOJE

Ft. Lauderdale ir kitose
Atlanto apylinkėse, kreipkitės pas EDMUNDĄ CAPĄ,
Century 21 - Choice Realty.
Tel. (305) 943-0946 arba
1-800-462-3028.

Lietuvių kapai Tit-Ary apylinkėse 1989 m.

R. Urbakavičiaus nuotr.

Galima įsigyti ŽALIAS KORTELES

–JAV valdžia išduoda
40,000 žalių kortelių (green
cards) 33 tautoms įskaitant
Lietuvą.

–Pirmas prašys, pirmas
gausi.

–Pilną kainą 895.00 dol.

–Galit būti bet kur pasaulyje, mes jį parūpinsim.

International Law et al
Emerald-Shapery Center
402 West Broadway / 400
San Diego, CA 92101
(619)595-3107 1-800-677-VISA

Aušrininko Dr. Jono Šliūpo 130 metų gimtadienis Pirmieji jį atšventė Šiaulių miesto gyventojai

Šiauliečiai pirmieji pagerbė savo krašto nusipelnusią tautietį Aušrininką dr. Joną Šliūpą. Š.m. Kovo mėn. 7-tą dieną, P. Višinskio viešojoje bibliotekoje, Šiauliuose, buvo suruoštas dr. J. Šliūpo 130-jam gimtadieniui paminėjimas ir jo knygų paroda.

Į minėjimą atvyko skaityti pranešimus vilniečiai mokslininkai – Gražina Pranckietytė – Mokslų Akademijos Filosofijos, sociologijos ir teisės instituto mokslinė bendradarbė ir Vilniaus Universiteto docentas, istorijos mokslų kandidatas, publicistas Bronius Raguotis. Iš šiauliškių – p. Birutė Stumbrienė – Naisių Literatūros Muziejaus direktorė, taipgi tarė šiltą žodį apie kaimyniniuose Rakandžiuose (netoli Gruzdžių) gimusį garsųjį aušrininką.

Ši minėjimą, vilniškiams prelegentams talkininkaujant, organizavo: Šiaulių krašto kultūros fondas, Šiaulių miesto kultūros skyrius, "Aušros" muziejus, P. Višinskio biblioteka, ir Šiaulių Rajono Literatūros Muziejus.

Pereitų metų pabaigoje "Aušros" muziejus Šiauliuose eksponavo aušrininko dr. Jono Šliūpo fotografijų ir jo knygų rinkinius.

Kiek teko patirti š.m. Lietuvoje numatyta ir keletas kitų dr. Jono Šliūpo pagerbimų:

– Palangoje, 19 d. gegu-

žės, Lietuvos Istorijos ir Etnografijos Muziejus ruošia atatinkamą konferenciją ir parodą;

– Kaune ar Vilniuje, 23-30 d. gegužės mėn., 7-jo

Mokslų ir Kūrybos Simpoziumo, Medicinos šakcijos plenariumas dedikuotas dr. J. Šliūpo (gimusio 1861 m. Kovo 6 d.) 130-ties metų paminėjimui.

V.

TA DIENĄ SOVIETŲ TANKAI DOMINAVO

James Sykes

Loreta, nuostabi 24 metų mergina, bevelijo stovėti, kai mes kalbėjome; ji yra pasiryžusi pasveikti. Jos dešinė koja buvo sutriuškinta to paties tanko, kuris užmušė jos draugę, kitą merginą taip pat Loreta vardu.

Keturių lovų ligoninės kambarys ir sausakimšas koridorius nesulaiko jos vibracijos. Sugipsuota koja, su sutriuškintais kaulais ir perplėstu muskulu, nesulaiko jos nuo lenkimosi per liemenį, paliečiant rankomis grindis. Tai rodo jos gimnastikos treniravimą ir valios stiprumą.

Loreta yra Lietuvos dukra. Ji moka ir gražiai dainuoja savo gimtinės himnus ir liaudies dainas. Ji skambina kanklėmis linksmindama sužeistus ir sergančius perpildytoje ligoninėje. Ji dirba kaip audėja ir sukuria gražius gobelenus ir kitus audinius, žinomus Lietuvoje.

Lietuvos žmonės girdėjo 1991 m. sausio 12 dieną, šeštadienį, kad sovietų parašutinininkai atvyksta dideliais skaičiais. Jie matė kariuo-

menės autovežimius nuolatos važinėjančius po miestą.

Prezidentas Vytautas Landsbergis viešu pranešimu išpėjo, kad "sovietų kumštis kabo virš Lietuvos ir gali smogti kiekvienu momentu". Jis ragino piliečius paremti savo vyriausybę.

Atsiliepdami į jo raginimą, žmonės ėjo prie parlamento pastato ir prie radio, televizijos ir spaudos pastatų – galimų sovietų karinės akcijos objektų. Loreta buvo tarpe tų, kurie jautė įtampą ir norėjo suteikti paramą, apsupant bokštą ir saugoti nuo sovietų.

Loreta nuėjo prie televizijos bokšto, jos žodžiais dėl to: "Aš noriu, kad Lietuvos žmonės būtų laimingi ir nekenčiami, kaip mano tėvai kenčė". Ji ėjo prie bokšto nešitikėdama tankų. "Aš netikėjau, kad jie puls" – sakė ji.

Ji visiškai negalvojo apie smurtą ir mirtį, kai ji ir jos draugai rinkosi tą tragišką šeštadienio naktį. Už kelių valandų jos draugė buvo sutraiškyta, o ji sunkiai sužeista.

Prieš tankams pasiro-

James Sykes, Dirvoje spausdinamų keturių rašinių autorius, dėsto socialinę gerontologiją Medicinos mokykloje Wisconsin Universitete, Madison. Įsigilinęs socialinėje politikoje ir senų žmonių pastogės srityse. Jis yra lankęsis virš 35 valstybėse, tyrinėdamas sąlygas ir aplinkybes, liečiančias tose valstybėse gyvenančius senuosius. J. Sykes, lietuvių imigranto sūnus, per trisdešimt metų keliavo į Lietuvą penkis kartus. Ten jis vedė derybas dėl susitarimų tarp Madison, Wisconsin ir Vilniaus. O taip pat tarp Vilniaus ir Wisconsin universitetų. Nuo pat pradžių jis yra Madison – Vilnius seserijos steigėjas ir pirmininkas. Šiuo metu jis yra seserijos tarybos pirmininkas.

Jo nuotraukos, ypatingai senesnių žmonių, spausdinamos daugelyje pirmiejių žurnalų. Praeitą rudenį, dešimt lietuvių nuotraukų buvo rodomos Juozo Polio parodoje Madisone.

Gerontologijos draugijos narys J. Sykes skaito paskaitas JAV Valstybės ir daugelyje kitų kraštų.

Jis yra vedęs Marguerite Swensson Sykes ir yra tėvas trijų suaugusių vaikų ir senelių.

Nuotraukoje jį matome su Aukščiausios Tarybos pirmininku Vytautu Landsbergiu (viduryje) ir ministerio pirmininko pavaduotoju Zigmundu Vaišvila.

dant, susirinkusių nuotaika buvo pakilusi. Ji tai prisiminė su šypsena. "Mes atėjome be ginklų, kai kurie atsinešė foto kameras", sakė ji.

"Niekas neturėjo ginklų" – kartoją ji griežtai. Jauni ir seni ir visos šeimos buvo ten. Jie dainavo gerai žinomas dainas, Prezidento šaukiami vieningai parodyti sovietams ir pasauliui savo pasiryžimo didumą.

Minia padidėjo, kai autovežimiai su kariais ir tankų vora judėjo prie bokšto.

"Mes buvome petys prie peties, nebuvo vietos judėti. Mes nebuvo išsigandę" – pridėjo ji. Tankų patrankos iššaudė lempas. Langai buvo išdažyti. Automatinių ginklų garsai ir kareivių šauksmai buvo pasibaisėtini. Garsia-

kalbiai šaukė gynėjams eiti namo "pas savo motinas". Iš kitos pusės garsiakalbis šaukė motinoms ir vaikams išsiskirstyti.

Automatiniai ginklai šaudė be sustojimo. Tankai manevravo į vidurį minios. Tarpe tų, kurie atsisakė judėti (kiti pranešė, kad nebuvo vietos kur judėti) buvo dvi Loretos. Jos buvo susikibę rankomis ir sustiprino savo pasiryžimą nepasiduoti, kai tankai judėjo prie bokšto per minią ir tolyn į minią.

"Aš nejaučiau baimės, mano kumščiai pasidarė kieti", – prisiminė Loreta. "Mano kūnas atsisakė judėti. Mes šaukėme tankams ir kariams: "Gėda ir fašistai". Nors šviesos buvo iššaudytos, aš galėjau matyti kareivius mojuojančius ginklais ir mušančius žmones per galvas ir kūnus" – tęsė ji švelniai.

"Tankas atskyrė mane nuo Loretos. Aš ją šaukiau, bet po to aš atsimenu, kad mane nešė nuo kalno žemyn. Greitosios pagalbos vežimų nebuvo. Kažkas nuvežė mane į ligoninę automobiliu", tęsė ji. Jos galva nulinko ir ašaros riedėjo.

Praėjo dvi savaitės. Tada Loreta sužinojo apie draugės mirtį, užmuštą to paties tanko. Dėl jos kritiškos sveikatos būklės jos daktaras ir šeima nepainformavo jos anksčiau apie draugės mirtį.

Ji prižadėjo: "Aš pasveiksiu, nes aš turiu gerą gydytoją ir esu sveika ir stipri".

Kai aš buvau bešėinas, ji kartoją: "Aš netikėjau, kad jie puls, niekas netikėjo, kad jie šaudys".

Jos švelnūs žodžiai buvo paminklinis užrašas Loretai, kuri negyvens ir nematys laisvos Lietuvos. Bet malda tų vardu, kurie nori tikėti, kaip ir ji tiki – Lietuvos nepriklausomybė ir laisvė bus pasiekta be kraujo praliejimo.

PAGERBTI SLA. VETERANAI prie Dr. Jono Basanavičiaus paminklo Clevelando Lietuvių Kultūros Darželyje. Iš kairės į dešinę stovi: Vincas Cerniauskas, Lukošius M. Baltrukonis, Vincas Karalius, Vincas Ambrazevičius, Zofija Žilvitenė, Dr. Jonas Šliūpas, Vincas Kaunas, Jonas Tareila, Pijus W. Birštonas, Adv. Pranas F. Bradčiulis, Simas Šlekys, Anicetas B. Strimaitis.

Nuotrauka iš 1936 metų, kada Clevelande, birželio 22-27 dienomis vyko SLA 50 metų jubiliejinis seimas. Nuotrauka

esame gavę iš Dr. Jono Šliūpo sūnaus Vytauto, gyvenančio So. Lake Tahoe, Calif.

ŽUDYNĖS PRIE KARALIAUČIAUS

"Mažoji Lietuva" laikraštis, leidžiamas Klaipėdoje, šių metų vasario 27 d. numeryje atspaudė V. Vareikio rašinį "Žudynės prie Karaliaučiaus". Tame rašinyje liečiamas ne tik baisus vokiečių, bet ir semjų to krašto gyventojų – lietuvininkų naikinimas, o taip pat išbadėjusių pagalbos ieškojimas Lietuvoje. Jį skaitytojų dėmesiui ir spausdiname.

Redakcija

Iki 1-ojo pasaulinio karo Vokietijos Reicho ribos rytuose buvo Nemirsetos kaimelis. "Nemnersat wo das Deutsche Reich ein Eende hat". Vėliau vokiečių teritorija vis mažėjo. Po pirmojo pasaulinio karo, o ypač atėjus į valdžią Hitleriui, Rytprūsiai tapo Vokietijos sargybine žeme". Vokietijos Reicho ryšiui su Rytprūsiais išlaikyti buvo imtasi įvairiausių priemonių: atstatyti 1914–1915 m. sunaikinti kaimai ir miesteliai, skatinamas turizmas ir Ordino pilių lankymas. Ypač garsėjo atstatyti pagal senuosius planus Marienburgas, Marienverderis, Alensteinas. Lenkų koridoriumi atkirstai ir krizėn patekusiai žemei buvo organizuota "OSTHILFE" – ekonominė pagalba žemės ūkiui ir pramonei. "OSTHILFE" programą vykdė Vyriausias krašto prezidentas, vėliau Reicho komisaras Erichas Kochas.

Prieš karą Rytprūsiai buvo vadinami "supereuropa". 1939 m. čia 36 991 km. plote gyveno 2 488 122 žmonės, buvo išvystytas žemės ūkis, klestėjo miestai ir jų ekonomika. Karas viską pakeitė...

1944 m. spalio 16 d. 3-iasis Baltarusijos Frontas, vadovaujamas I. Černiachovskio, pradėjo didįjį Rytprūsių puolimą. Raudonarmiečių smurtas ir teroras Nemersdorfe privertė bėgti civilius gyventojus. Sovietų žvėriškumas buvo užprogramuotas iš anksto. Černiachovskis įsakyme kariuomenei rašė... "Mes nužygiavome 2 000 kilometrų ir matėme, kad sunaikinta viskas, ką mes statėme 20 metų. Dabar mes stovime priešais urvą, iš kurio fašistiniai grobikai mus užpuolė. Mes liksime patenkinti tik tada, kai visus juos išnaikinsime. Jokio pasigailėjimo – nesigailėkite nė vieno, kaip nebuvo gailimasi mūsų. Nereikia iš Raudonosios Armijos kareivių reikauti, kad jie darytų malones. Jie dega neapykanta ir keršto troškimu. Iš fašistų krašto turi likti dykuma..." Rašytojas Ilja Erenburgas sukūrė tekstą lapeliams, kurie buvo išplatinti tarp kareivių: "Žudykite! Žudykite! Juk nėra tokio tarp jūsų, kuriam būtų nekaltų vokiečių. Kalti visi – ir gyvieji, ir negimę! Sekite draugo Stalino direktyvą visiems laikams sutraikyti fa-

šistinį žvėrį jo paties urve. Išprievartaukite vokiečių moteris ir tokiu būdu palaužkite jų rasinį išdidumą. Paimkite jas sau kaip grobį. Žudykite, šlovingieji ir nenugalimieji raudonarmiečiai!"

1945 m. sausio 26 d. Sovietų armija atkirto Rytprūsius. Šiame katile atsidūrė apie 1 750 000 žmonių. Kai balandžio 9 d. kapituliavo Karaliaučius, iki galutinės nacių kapituliacijos teišsilaike Sembijos kampelis apie Piliavą, iš kur vokiečiams laivais pavyko evakuoti 450 000 civilių ir 140 000 kareivių. Rytprūsioose vokiečiai priešinosi iki paskutinio kraujo lašo. Net "Krasnaja zvezda" (1944 10 24) rašė: "Vokiečių pasipriešinimas Rytprūsioose savo atkaklumu viršija tą, kuris buvo iki šiol. Mūšiai kruvini, ir vokiečiai labai priešinosi. Jie nuolat kontratakuoja, gindami kiekvieną savo žemės pėdą". Vienos tokios kontratakos metu vokiečiai, atsiėmę dalį teritorijos, pakvietė nepriklausomą komisiją, kurioje daugiausia buvo švedai, tirti sovietų žvėriškumą. Ji užfiksavo, jog "Gumbinėje butuose gulėjo virš 70 lavonų: išžagintos moterys, vaikai sudaužytomis galvomis. Seniai ir 84 metų moteris suskaldyta kaukole. Ji, užsienio gydytojų nuomone, taip pat buvo išprievartauta. Be to, rusai čia sušaudė 50 prancūzų karo belaisvių". Vermachto kapitonas Hermighaus savo parodymuose, kurie yra Koblenco Bundesarchyve, rašo: "Vokiečių kareiviams atsiėmus Memersdorfo vietovę, atsivėre siaubingas vaizdas, kuris aiškiai parodė vokiečių tautai, kas laukia kiekvieno, kas rusų kareiviams pateks į nelaisvę. Netikėtai užkluptos kaimo moterys, tarp jų ir viena vienuolė, rusų kareivių buvo suvarytos į vieną vietą, išprievartos ir mušamos. Po to moterys buvo baisiai subdytos durtuvais ir sušaudytos. Šios piktadarybės viršijo bet kokius iki tol patirtus karo išpūdžius". Dauguma 3-iojo Baltarusijos Fronto kareivių, vykdžiusių genocido politiką Rytprūsioose, buvo azijatai. Žinoma, vokiečiai Rusijoje (kaip ir Lietuvoje) elgėsi žiauriai ir brutaliai. Tačiau, skirtingai nuo sovietų armijos, kur žudymais ir plėšimais užsiiminėjo visos kariuomenės dalys. Vermachtas ir koviniai SS junginiai (WAFFEN SS) to nedarė. Tai buvo specialių naikinimo grupių (EINSATZKOMMANDO), kai kurių SS padalinių (TOTENKOPF) bei

zonderkomandų uždavinys. Rytprūsioose žudynės vykdė ne NKVD, o I. Černiachovskio vadovaujami kareiviai. Vertėtu tai prisiminti šio generolo paminklo Vilniuje "gynėjams". Jeigu kas tuo netiki, archyvinės medžiagos Koblenco federaliniame archyve yra pakankamai.

Genocidas tęsėsi ir pasibaigus karo veiksmams. Išties mėnesį po Karaliaučiaus užėmimo krašto gyventojams maistas nebuvo dalijamas. Tik vėliau varomi į darbą žmonės gaudavo po 400 gramų prastos duonos į dieną. Paplito užkrečiamos ligos – skarlatina, šiltinė, tuberkuliozė, dizenterija. Ir tik tada, kai šios ligos pradėjo grėsti okupacinei kariuomenei, kareiviai pradėjo statyti ligonines ir verbuoti gydytojus.

Baisus badas vertė žmones iš vakarinių Rytprūsių raJonų bėgti į Lietuvą, aplenkiant sovietų sargybas, prašyti maisto. Lietuviai padėdavo – vokiečiai dabar tai prisimena su dėkingumu. Karaliaučiaus evangelikų kirchės pastorius 1945-1948 m. Hugo Linckas rašo, kad lietuviai duodavo bulvių, duonos, pieno ir kitų maisto produktų. Taip buvo išgelbėtos tūkstančių vokiečių gyvybės. Kai 1947-48 m. Karaliaučiaus gy-

ventojams buvo leista išvykti į Vokietiją, jų bebuvo tik 25 000 (iš 1000 000 1945 m.).

Tuo tarpu iš tos Rytprūsių dalies, kur maisto buvo galima gauti, į Vakarus išvyko 170 000 žmonių.

Dar 1943 m. Teherano konferencijoje Stalinas pareikalavo Kenigsbergo krašto, motyvuodamas tuo, kad čia "iskono ruską žemlę". Beje, tuos pačius dūdulės Džo žodžius žodis žodin kartoją kai kurie Rusijos politikai. Dar negavę JAV ir Britanijos sutikimo, sovietai 1944 m. liepos 27 d. sudarė sutartį su komunistine Lenkijos valdžia – Liublino komitetu, kurioje buvo numatyta, kad SSSR pasilaikys Kenigsbergo kraštą, o lenkai – pietinę Rytprūsių dalį.

1945 m. Jaltoje buvo nutarta, kad šiaurinė Rytprūsių dalis atiteks sovietams. Britanijos premjeras V. Čerčilis į piktus užklausimus parlamente atkirto: "O kas būtų atsitikę, jeigu mes būtume pradėję ginčytis su rusais, kai frontuose tebėra 3 ar 4 šimtai tebekovojančių vokiečių divizijų? Pilni vilčių mūsų siekiai greitai būtų žlugę."

1945 m. liepos pabaigoje Postdamo konferencijoje Kenigsbergo srities perleidimas buvo ratifikuotas. 1945 m. liepos 4 d. kraštas buvo pavadintas Kaliningrado kraštu, o miestas – Kaliningradu. Tų pačių metų rudenį, tebevyks-

tant genocidui Mažajoje Lietuvoje, kraštas buvo įjungtas į Rusijos Federaciją. Taip buvo sukurta naujoji "iskono ruską žemlę", išnaikinus autochtonus vokiečius ir lietuvių, ir apgyvendinus kraštą atvykėliais iš Rusijos provincijų. Lenkai aptvarkė pietinius Rytprūsius ir nemažą dalį Ordino pilių, tuo tarpu rusų atvykėliai pavertė vakarietiškos kultūros plotelį azijetiška dykvieta.

Po to, kai 1948 m. likę gyvi Karaliaučiaus krašto gyventojai išvyko į Vokietiją, 1951 m. buvo leista išvykti 20 000 pabėgėlių iš Rytų Prūsijos, kurie pabėgo nuo bado į Lietuvą. Nors Vakarų valstybės teigia, kad 1945 m. Postdamo susitarimai dar nereiškia galutinės Karaliaučiaus krašto aneksijos, ir šio krašto klausimas tebėra atviras, realybė yra tokia, kad Karaliaučius (Kenigsbergas) daugiau nebeegzistuoja. Yra tik Kaliningradas.

V. VAREIKIS

VISI SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

siunčiami su pristatymu į namus papigintomis kainomis.

Rūbai, maistas, vaistai – **KIEKIAI NERIBOJAMI, MUITO NĖRA.**

Savo daiktus siųskite mums paštu arba UPS.

TRANSPAK,

2638 W 69th St. Chicago IL. 60629
312-436-7772

IŠKILIŲ LIETUVOS VALSTYBINĖS OPEROS SOLISTŲ

KONCERTAI AMERIKOJE

Irena Milkevičiūtė
sopranas

Virgilijus Noreika
tenoras

Gražina Landsbergienė
pianistė

Koncertai įvyks:

Bostone – balandžio 7 d.
Baltimorėje – balandžio 14 d.
St. Petersburg – balandžio 17 d.
Los Angeles – balandžio 21 d.

Chicagoje – balandžio 27 d.
Detroit – balandžio 28 d.
Clevelande – gegužės 5 d.

RENGIA – LIETUVIŲ FONDAS

KAS NAUJA DETROITE

SAULIŲ SĄJUNGOS SUVAŽIAVIMAS

L.S.S.T. visuotinas suvažiavimas įvyks š.m. balandžio 20-21 dienomis, Hamiltone, Canadoje, Vilniaus Aušros Vartų parapijoje. 58 Dundurn St. N. Hamilton, Ont. L8R 3E1.

Šeštadienį – balandžio 20 d. 10 val. registracija, 11 val. suvažiavimo pradžia ir 7 val. vakare banketas. Meninę dalį atliks Montrealio vyrų oktetas, vadovaujamas muziko A. Stankevičiaus.

Sekmadienį Šv. Mišios bus Vilniaus Aušros Vartų parapijos bažnyčioje. Mišias laikys šaulių kapelionas kun. A. Babonas ir parapijos klebonas kun. J. Liauba.

Suvažiavimą globoja L.K. Algirdo Šaulių kuopa. Nakvynės reikalu kreiptis pas kuopos pirmininką Povilą Kanopą, 48 Holton Ave., Hamilton, Ont., L8M 212, Canada. Tel. 416-545-2703.

CENTRO VALDYBOS POSĖDIS

LSST centro valdybos posėdis įvyko kovo 16 d. pirmininko Mykolo Abariaus namuose. Jį pravedė pats pirmininkas. Praeitų dviejų posėdžių protokolą skaitė sekretorius Eduardas Milkus. Susikaupimo minute pagerbti žuvę sausio 13 d. Vilniuje du Geležinio Vilko kuopos šauliai: Darius Garbutavičius ir Ignas Simulionis. Pranešimus padarė pirmininkas, valdybos nariai ir Tremties Trimito redaktorė Stefaniya Kaunelienė. Aptartas Šaulių suvažiavimas. Sąjungos išdėstymas Matas Baukys, valdybos narių vardu, Mykolui Abariui, kaip pensininkui įteikė dovaną. Po 500.00 dolerių paskirta: Tremties Trimitui (Kario priedui) ir

Lietuvos izdui.

Posėdyje be minėtų dar dalyvavo: Vincas Tamošiūnas, Juozas Kinčius, Bronius Valiukėnas, Balys Telyčėnas, Jonas Sostakas, rašantysis ši rašinį ir iš Chicagos atvykę: Juozas Mikulis ir Anelė Kirvaitytė. Po posėdžio Juozui Kinčiui sukalbėjus maldą valgėme Onutės Abarienės skaniai paruoštus pietus.

A.A.

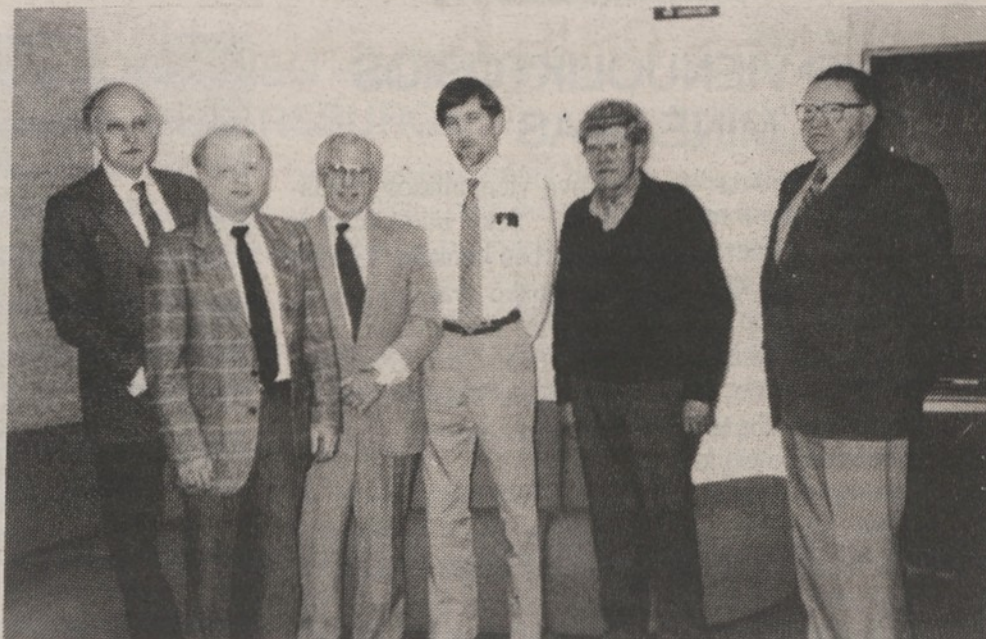
PRISIMINTAS JUOZAS JASIŪNAS

Kovo 14 d. suėjo vieneri metai, kaip iš mūsų tarpo išsiskyrė buvęs Lietuvoje ir Vokietijoje mokytojas, dailininkas Juozas Jasiūnas, sulaukęs 87 metų amžiaus. Meitinių mirties sukakties proga kun. Alfonsas Babonas Šv. Antano parapijos bažnyčioje už jo vėlę aukojo Šv. Mišias. Po mišių buvome pakviesti į parapijos salę pietums, kuriuos paruošė buvę jo globėjai ir ligos metu slaugytojai Elena ir Vytautas Čižauskai.

IŠLEISTUVĖS

Danutė Želvienė, atvyko į Ameriką aplankyti tėvelį Justiną Preibį. Jį slaugė ir mirus palaidojo. Pagyvenus Amerikoje 17 mėnesių grįžta į Lietuvą. Gyvendama Amerikoje giedojo Šv. Antano parapijos chore. Choras kovo 17 d. Šv. Antano parapijos salėje suruošė jai išleistuvas. Vaisių programą pravedė choro seniūnė Stefaniya Kaunelienė. Maldą sukalbėjo parapijos klebonas kun. Alfonsas Babonas. Aldona Tamulionienė ir Česlova Plūrienė prisegė D. Želviečiai gėlę. Kiti įteikė dovanas ir atsisveikino. Išvykstančioji tarus padėkos žodį padainavo – Čia Lietuva tėvynė ir pravirko.

A. Grinius

MOSŲ SODYBA, INC atstovai dr. Antanas Butkus ir Vytautas A. Staškus, š.m. kovo 23 lankėsi Madison, Wisconsin tartis dėl prekybos su Lietuva, o ypatingai aprūpinti atsikuriantį žemės ūkį reikalingais reikmenimis, sėklomis ir t.t.

Susitikimą su James A. Kaltenberg, Kaltenberg Seed Farms, Inc ir su Willis G. Parker, D.V.M., M.Sc., American Breeders Service, suorganizavo prof. Raimundas Matulionis, University of Wisconsin-Madison, ir taip pat Amerikos Lietuvių profesionalų grupės vienas iš pagrindinių steigėjų.

Pasitarimo dalyviai: iš kairės Prof. R. Matulionis, W.G. Parker, V.A. Staškus, J.A. Cahill, CUNA atstovas, J.A. Kaltenberg ir Tadas Palionis, D.V.M. Nuotraukoje nėra: Vyto Kapočiaus, Wisconsin Bell atstovo ir dr. A. Butkaus.

ŽINIOS IŠ BOSTONO

A. Klimas, G. Čepas, A. Ska beikis. "Taupa" teikia pascolas, čekių, sertifikatų, kredito kortelių ir kitus patarnavimus. Adresas: 368 West Broadway, P.O. Box 95, So. Boston, MA 02127, tel. (617)269-1450.

Po oficialių reikalų buvo laisvi pašnekesiai prie kavutės.

ĮDOMIOS PASKAITOS IR PATIRTIS LIETUVOJE

Kovo 24 d. 1 val. p.p. įdomiai ir turtingai įvyko susitikimas Lietuvių Piliečių salėje su dviem teisės specialistais Lowrey Wyman ir Barnabas Johnston, kurie kalbėjo apie "Įstatiminės teisės vystymąsi Lietuvoje". Lawry Wyman, Sovietų Teisės ekspertė, Harvardo Rusijos Tyrimo Centro bendradarbė, "Sąjūdžio" ir Lietuvos AT kvietimu nuvyko į Lietuvą pereitų metų lapkričio pradžioje. Prieš pat Kalėdas atvažiavo Lietuvon jos vyras, Barnabas Johnson, žinomas konstitucinės teisės ekspertas. Abu teisės žinovai konsultavo ruošiant teisinius dokumentus, padėjo ruošti peticijas, dalyvavo ruošiant pagrindinį, svarbiausią įstatymą – naują konstituciją. Skaitė paskaitas teisininkams, kalbėjo per radiją ir TV aiškinant teisinės valstybės esmę, paskelbė spaudoje eilę straipsnių apie įstatymus ir žmogaus teises. Dirbdami Parlamento Rūmuose pačiu kritiškiausiu metu, patys patyrė sovietinį beteisiškumą, žiaurumą, turėjo progos paliudyti propagandos varomą melą.

Prieš Plebiscitą padėjo paruošti dokumentą, padedantį suprasti balsuojantiems žmonėms jų balsų ir apklausos reikšmę. Nepaisant neįprastų darbo ir gyvenimo sąlygų, jie paruošė ir pateikė

svarstymui visiškai naują konstitucijos projektą, kuris bazuojasi JAV Konstitucija. Šio projekto oponentai siūlo sugrįžti į 1922 m. ir 1938 m. LK, o po to jas tobulinti. Tai, pasak ekspertų, būtų žengimu atgal, praeties klaidų pakartojimu ir šiuo sudėtingu laikotarpiu galėtų duoti neigiamų rezultatų, pvz. autoritarizmo.

Norint sukurti teisingą, demokratinę valstybę reikalingas ne trumpalaikis įstatymas, o priimtas visų Lietuvos piliečių, garantuojantis visas teises.

Grįžę vasario 26, L. Wyman ir B. Johnston noriai susitinka su LB apylinkėmis, pasakodami parsivežtus, neįsėdintus išpūdžius apie lietuvių tautos didvyriškumą, apie gražų sugyvenimą ir draugiškus santykius tarp įvairių tautų Lietuvoje: rusų, lenkų, žydų, totorių ir armėnų.

Jie dalyvavo Kovo 11 d. politiniame seminare Washington, ragindami teikti didesnę pagalbą Lietuvai iš Amerikos ir Vakarų valstybių. Jų nuomone, reikalinga daugiau ekspertų ir specialistų tarpininkavimo Lietuvai, visam pasauliui rodančiai pavyzdį, kaip taiki, "dainuojanti revoliucija" nori suardyti "blogio imperiją".

Buvo parodyta 45 min. ištrauka iš 6 val. susuktos vaizdajuostės, parsivežtos atminčiai.

LILIJOS ŠUKYTĖS KONCERTAS IR BOSTON GLOBE PUIKI RECENZIJĄ

Kovo 24 d. 3 val.p.p. First & Second Church salėje įvyko solistės Lilijos Šukytės (soprano) koncertas. Akomponavo Vytenis M. Vasiliūnas (piano ir vargonai). Įžymusis muzikos kritikas Ri-

chard Dyer kovo 25 d. "Boston Globe" recenzijoje "Žavusis, stebinantis soprano" rašė:

"... vis tebėra vietinės reputacijos dainininkų, atliekančių aukščiausiam tarptautiniame lygyje – kaip Annabelle Bernard Berlyne, Mary Davenport Ziuriche, Grace Hoffman Stuttgarte ir Lilijan Šukis Miunchene. Šukis dainavo kurį laiką prieš 25 metus Metropolitan Operoje; netgi sekant Leontyne Price's "Ritoma vincitor!" dvasininkės partiją "Aidoje", kurią už scenos atliko Šukis, buvo girdėti kažkas ypatinga jos balso. Ji tęsė, koncentruodama savo karjerą Vokietijoje, ypač tingai pasižymėjusi Mozarto, Strausso kūrinių atlikime, tačiau išleido tik keletą plokštelių..." "...Jos balsas ... vis dar tebėra nuostabus instrumentas su paslaptingu švytėjimu jame, kas labiausiai neįprasta lyriniam sopranui. Jos pasididžiavimas, tai sunkiai nugalima dinaminė kontrolė, ir ji žino kiek įlieti į balsą jausmą..., ko niekas nesitiki iš vokiečių mokyklos soprano. Brahms, Poulenc'o (Banalites) ir Lietuvos kompozitorių muzikos kūrinių programoje. Šukis įrodė esanti lanksti, žavi, išraiškinga ir labai iškalbi interpretatorė. Neįprasčiausias kūrinys buvo Juliaus Juzeliūno kantata "Gėlių kalbėjimas", žodžiai Jono Meko..., kurį Šukis dainavo su aistringa įtampa." Šiuo nepaprasto gerumo koncertu užbaigiamas Pabaltiečių Serijos 32-asis koncertinis sezonas.

Po koncerto buvo su-ruoštos vaisės svetinguose Irenos ir Brutonio Veitų namuose.

L.Ž.

Skaitykite ir platinkite
DIRVĄ

AMERICAN EXPORT-IMPORT INC.
 Chicago, Ill. 60441, U.S.A.

Canadian European Export-Import Co.
 404 Roncesvalles Ave., Toronto, Canada M6R 2M9
 Tel. (416) 534-3860, Fax (416) 533-4910

**Siunčiame siuntinius į Ukrainą, Lietuvą, Latviją,
Estiją, Gudiją, Moldaviją, Krymą, Leningradą, Maskvą**
Tikra naujiena – niekad nebuvo taip daroma

- **Garantuotai žemiausios kainos,** siuntinius pristatome į namus – patikimas, patikrintas patarnavimas.
- **Visos kainos įskaitomos į persiuntimą,** gavėjas nieko nemoka.
- **Siunčiame naujų ar senų drabužių** siuntinius, nemažesnius 5 kg. ar 12 svarų.
- **Siunčiame maisto siuntinius** – reguliariai ar skubiai, pristatoma per 2-3 savaites.
- **Persiunčiame pinigų** – tiesiog iš rankų į rankas jūsų norimam asmeniui.
- **Pasūnčiame gėles**
- **Parduodame automobilius** visoje Rusijoje pristatome mamą

Mūsų Centrinis Biuras JAV
R & R INTERPOSTMIR CO.
 1055 Broadway,
 Buffalo NY 14212
 Tel. (716) 894-9880

KOVO VIENUOLIKTOSIOS MINĖJIMAS

Pirmą kartą Los Angeles lietuviškos viensėdijos istorijoje kukli Šv. Kazimiero parapijos salė buvo taip kilniai ir atatinkamai išpuošta. Pirmą kartą viešame minėjime turėjome tokią galybę, net pusšimtį garbės svečių kitauciu. Ne dažnai mūsų kolonija mato toki masinį lietuvių susibūrimą. Greta tų, kurie visada ar bent dažnai palaiko savąją veiklą, kovo antrąjį sekmadienį iš plačiausių apylinkių suplaukė veik niekad nesirodą lietuviški veidai. Suplaukė iškilmingai ir jautriai atšvęsti – paminėti Kovo vienuoliktos pirmąsias metines.

Šventė pradėta pamaldomis Šv. Kazimiero bažnyčioje, kur giedojo parapijos choras, solistai Janina Čekanauskienė ir Antanas Pavasaris. Akademija, atsižvelgiant į toki didelį skaičių svečių nelietuvių, vyko anglų kalba. Programą sklandžiai pravedė Nida Brinkienė – Alex ir Vytautas Vidugiris.

Po Amerikos himno jaunąsias veikėjas Tadas Dabšys perskaitė Lietuvos Parlamen-

to Kovo vienuoliktos proklamaciją. Sekė invokacija ir gen. garbės konsulo Vytauto Čekanausko įvadinis žodis. Pristatytas diplomatinis korpusas: Islandijos, Švedijos, Norvegijos, Danijos, Estijos ir Latvijos konsulai.

Pirmoji iš svečių, salei sukilus ant kojų, buvo iškviesta kalbėti Islandijos gen. kons. Halla Linker. Ji, kaip ir visi kiti kalbėtojai, buvo perrišta gražia lietuviška juosta, o kaip pirmosios valstybės, pripažinusios Lietuvos nepriklausomybę atstovei, buvo dar įteiktas Vilniaus Universiteto 400 metų sukaktuvinis medalis.

Trumpiau ar ilgiau kalbėjo Amerikos kongresmanai William E. Dannemeyer, Dana Rohrbacher, Maxine Waters, televizijos 9-to kanalo vyr. pranešėjas Larry Carroll, Kalifornijos gubernatoriaus asistentė Bella Meese, kai kurių kraštų konsulai ir vietinės valdžios viršūnių atstovai.

Vyriausias šventės kalbėtojas – didelis Lietuvos ir lietuvių draugas, kongres-

Kalba JAV kongresman William E. Dannemeyer
R. Sakienės nuotr.

manas Cristopher Cox. Visus kalbėtojus salė pasitiko ir palydėjo audringas plojimais, daugumą pagerbdami atsisojimu.

Vincas Viskanta kalbėjo tema "Lithuanian-American viewpoint", o Edmundas Kulikauskas parodė skaidres iš paskutinių įvykių Lietuvoje ir paprašė susirinkusius atsisojimu pagerbti kovojusius ir žuvusius dėl Lietuvos laisvės.

Meninėj dalyje puikiai pasirodė dirigento Viktoro Ralio vadovaujamas naujai sudarytas jungtinis choras, susidedantis iš Parapijos choro ir jaunimo ansamblio "Spindulys". Meninę dalį režisavo Algimantas Žemaitis, salę dekoravo Petras Maželis. Minėjimą, bendromis jėgomis rengė ALTas, Bendruomenė ir Tautos Fondas.

Rūta Sakienė

KETURI DRAMOS SAMBŪRIO KONKURSAI

Kas nežino ar negirdėjo apie Los Angeles Dramos Sambūrį, seniausią ir gyviausią teatro vienetą išeivijoje. Beveik per keturis dešimtmečius ne viendžiuginusį losangeliečius savo pastatymais, bet gastrolėmis ir "Oskarų" laimėjimais, nuskambėjusiais toli už savo kiemo ribų. Nedaugelis atkreipia dėmesį, kad Sambūris ne vien savo sceniniais laurais rūpinasi, bet yra bene vienintelis teat-

ro vienetas, skelbiantis teatro veikalų konkursus, tuo duodamas pasipirtį tolimesniam lietuviško teatro gyvavimui.

Pirmasis toks konkursas buvo paskelbtas 1970 metais ir paskirtos dvi premijos – Algirdui Landsbergiui \$ 1000. – už "Paskutinį pikaniką", melotragikomediją, du kartus statytą Los Angeles ir nuvežtą į antrąjį Teatro Festivalį Chicagoje. Anatolijus

Kairys laimėjo \$500. – premiją už komediją "Ku-Kū", kuri buvo pastatyta du kartus. Abu veikalus režisavo Dalila Mackielienė.

Antrame Sambūrio skelbtame konkurse 1976 metais (\$1000.–) laimėtoja Birutė Pūkelevičiūtė, už savo dramą "Palikimas", kuri, Dalilos Mackialienės režisuota, apkeliaavo Kanadą, Australiją, Chicago. Vėliau, pakeitus pavadinimą į "Žmonės ir Beržai" tas pats veikalas, režisuotas Petro Maželio, nuvežtas į Lietuvą, kur triumfavo Vilniuje, Kaune, Panevėžyje ir pereitą rudenį aštuntame Teatro festivalyje Chicagoje.

1982 metais trečiasis konkursas atnešė vėl du laimėtojus, abu gavusius po tūkstantį dolerių – Antaną Kairį su "Šventas Princas" (šis veikalas dar nebuvo pastatytas) ir Dalilą Mackialienę, kurios konkursinis "Nepripažintas Tėvas" buvo du kartus pastatytas Los Angeles ir nevežtas į šeštą Dramos Festivalį Chicagoje. Režisavo Danutė Barauskaitė.

Paskutinis, ketvirtasis, toks konkursas paskelbtas pereitų metų rudenį. \$2000. – premijos mecenatai yra patys Sambūrio "rankos ir širdis" – Ema ir Vincas Dovydaičiai, dr. Zigmąs Brinkis, Stasė Šimoliūnienė, prof. Emanuelis Jarašūnas, Helen ir inž. Vytautas Vidugiriai, Gražina ir Juozas Raibiai.

Konkurso komisiją sudaro teatrui ir rašytam žodžiui artimi losangeliečiai: režisieriai Petras Maželis ir Algimantas Žemaitaitis, rašytojas-žurnalistas Bronys Raila, aktorė Ramūnė Vitkienė, Sambūrio talkininkė Angelė Raulinaitienė.

Atsiūstas pirmasis veikalas. Tikimasi, kad kiti nedelsdami ir nevėluodami jį paseks, nes konkurso baigimo data yra birželio pirmoji diena.

Septynnerius metus su Sambūriu išdirbęs režisierius Petras Maželis pasitraukė ilgomis atostogoms. Jo vieton pakviestas režisierius Algimantas Žemaitaitis. Sambūris ir naujas režisierius nekantriai laukia konkurso rezultatų.

Rūta Sakienė

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

Kalba JAV kongresman Cristopher. R. Sakienės nuotr.

KAUNAS MEDICAL ACADEMY & NORTHEASTERN UNIVERSITY

offers its

CONTINUING EDUCATION SEMINAR IN LITHUANIA FOR PHARMACISTS

15 Hours Credit for Continuing Pharmaceutical Education
JUNE 9-17

Pharmacists, their families, relatives and friends are invited to participate. There will be sightseeing programs in Kaunas, Druskininkai and Vilnius for non-seminar participants.

Tour price.....\$ 1,849.00 from Boston & New York
Continuing Pharmaceutical Education Fee
for Seminar Participants.....\$150.00

Seminar Faculty: Dr. Barry Bleidt, Professor of Pharmacy
Administration Xavier University, New Orleans, LA.

Algirdas J. Lukosevičius, R. Ph., Director of Medical
Research Medical Education Network, New York, NY.

Dr. Michael Montagne, Professor of Social Pharmacy
Northeastern University, Boston, MA.

Dr. Eduardas Tarasevičius, Dean of Pharmaceutical
Faculty Kaunas Medical Academy, Kaunas, Lithuania

For more information, please contact:

BALTIC TOURS
77 Oak St., Suite 4
Newton, MA 02164

DOOR TO DOOR
PARCEL SERVICE TO

UKRAINE - LITHUANIA - LATVIA - ESTONIA
BYELORUSSIA - MOLDAVIA - CRIMEA
LENINGRAD, MOSCOW

- Money
- Car sales
- Flower delivery
- We send parcels with used and new clothing minimum 5kg or 12lbs. NO MAXIMUM LIMIT
- Standard food parcels - regular and express

BY: **INTERPOSTMIR CO.**
1055 Broadway, Buffalo, N.Y. 14212
Tel. (716) 894-9880

TRAVEL AGENTS INTERNATIONAL

Van Aken Center, 20320 Farnsleigh Road
Shaker Heights, Ohio 44122

Specialios ekskursijos į Lietuvą

* Maldininkų grupė / Pilgrimage
Birželio 26 – Liepos 9 d.

* IV Pasaulio Lietuvių Sporto Šventė
Liepos 24 – Rugs. 6 d.

Abi ekskursijas koordinuoja

Vytautas A. Staškus

991-3321 arba 486-2475

RITA MATAS - Broker - G.R.I. - C.R.A.

MATAS REALTORS

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS - teisinis patarėjas

ciologijos departamento dekanas, ir Stacia Zyzanomyrski.

Visuomenė kviečiama dalyvauti.

• **METINĖ CLEVELANDO ATEITININKŲ ŠVENTĖ** vyks balandžio 13-14 dienomis. Šeštadienį, balandžio 13, 7 v.v. Dievo motinos parapijos salėje – solistės Nelės ir muziko Arvydo PALTINŲ koncertas, į kurį bilietus galima įsigyti Dievo Motinos arba Šv. Jurgio parapijų svetainėse po mišių. Taip pat galima skambinti tel. Danai Čipkienei - 943-0910 bet kuriuo metu. Susidomėjimas didelis, visi bilietai numeruoti, tad prašome juos įsigyti kiek galima anksčiau. Po koncerto – vaisės svetainėje.

Sekmadienį, balandžio 14 d. 10 v. ryto mišios Dievo Motinos šventovėje ir iškilminga akademija 11:30 v. Dievo Motinos parapijos salėje, kurios metu bus įžodžiai ir kalbės viešnia iš Detroito, Ateitininkų Federacijos Tarybos pirmininkė Birutė Bublienė.

Į visus įvykius, o ypač į Paltinų nuotaikingą koncertą, visi Clevelando ir apylinkių lietuviai nuoširdžiai kviečiami ir laukiami.

* *

• **DIRVAI** persikėlus į naują vietą – 19807 Cherokee gatvę (prie East 200 str.) beveik kiekvieną dieną susilaukiam naujų lankytojų. Balandžio 3 d. mus lankė Dievo Motinos parapijos klebonas kun. Gediminas Kijauskas, parapijos sekretorė Nijolė Kersnauskaitė. Dieną anksčiau Dirvos darbininkams gėlių atnešė nuotraukų bendradarbis Vl. Bacevičius.

Su BALFO aukotojų sąrašais mus lankė išdininkas B. Steponis su žmona.

Visi mus lankiusieji pasidžiaugė grįžus į lietuvių apgyventą rajoną, patogiu išikūrimu. Ir visi linkėjo nepavargti darbe.

Už linkėjimus, atsiųstus ir laiškais, Dirvos redakcija ir administracija visiems dėkoja.

• **PANEVĖŽIO DAINŲ** ir šokių liaudies ansamblio "Ekranas" antrasis koncertas Clevelande įvyks šį antradienį,

balandžio 9, 7:30 v.v. Dievo Motinos parapijos didžiojo salėje.

• **TREČIADIENĮ**, balandžio 24, Clevelando Žydų Bendruomenės Centras pradeda ypatingą įvykį ir atžymėjimą, pavadintą: PAGERBIANT TEISINGUOSIUS: DIALOGAI APIE MORALINĘ DRASĄ. Šis minėjimas susidės iš įvairių dalių ir baigsis gegužės 12 d.

Antradienį, balandžio 30, 8:00 v.v. Mayfield JCC patalpose, kurios randasi 3505 Mayfield Road, Cleveland Heights, įvyks Ohio valstijoje gyvenančių krikščionių svarstybos apie jų išgyvenimus karo metu, kai jie savo namuose ir šeimose slėpė žydų žmones, taip išsaugodami jų gyvybes. Svarstybose dalyvaus kun. Gediminas Kijauskas, S.J., Dievo Motinos parapijos klebonas, Dr. Jetse Sprey, Case Western Reserve universiteto So-

Verbų sekmadienio pamaldose Dievo Motinos parapijos bažnyčioje, Clevelande. Iš dešinės: M. Bartkuvienė, Br. Ežerskienė, K. Titienė, M. Titienė, J. Bartkutė, K. Mataitė, I. Šilgalytė ir A. Bublytė.

L.R.K. moterų 36 kuopos metiniai pusryčiai Verbų sekmadienį. Iš kairės J. Ilandienė, kun. G. Kijauskas, S.J., M. Bajoraitienė, S. Idzelenė, J. Stuogienė, A. Šenbergienė.

V. Bacevičiaus nuotr.

LIETUVOS OPEROS SOLISTŲ

Irenos MILKEVIČIŪTĖS,
Virgilijaus NOREIKOS
pianistės Gražinos RUČYTĖS-LANDSBERGIENĖS,

KONCERTAS

įvyks š. m. gegužės 5 d. 4 val. Dievo Motinos parapijos auditorijoje, 18022 Neff Rd., Cleveland.

Bilietai po 20, 15, 10 ir 7 dol.

gaunami sekmadieniais Dievo Motinos parapijos svetainėje arba pas Mariją Mikonienę – tel. 531-2190.

Po koncerto pabuvojimas su menininkais prie kavos Dievo Motinos parapijos svetainėje.

Koncerto rengime Fondui talkininkauja LB Clevelando apylinkės v-ba.

Lietuvių Fondo rengiamas

• **BALFO CLEVELANDO SKYRIAUS** metinis susirinkimas bus balandžio 12 d. 7:00 v.v. Lietuvių namų žemutinėje salėje.

Visi kviečiami metiniam susirinkime dalyvauti.

• **IŠNUOMOJAMA** dviejų miegamų apartamentų Euclid, Ohio Tel. 481-4169.

• OHIO HELSINKIO

Komisija praneša, kad penktadienį, balandžio 12 dieną 5 val. 10 min. 1991 m. Šv. Jono katedroj, E. 9th str. ir Superior arkivyskupas A. Pilla atnašaus šv. Mišias už vidurio ir rytų Europos laisvę ir nepriklausomybę.

Po pamaldų bus rodomas ir 18 min. video filmas iš sausio 13-tos įvykių Vilniuje.

Taupa

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street

Cleveland, Ohio 44119

(216) 481-6677

Įsikūręs Nuosavuose Namuose

Taupykite ir Skolinkitės vieninteliame lietuvių kredito kooperatyve Ohio valstijoje.

Darbo Valandos:

Antradieniais--ketvirtadieniais nuo 9:00--4:00 p.p.

Penktadieniais nuo 9:00--6:00 v.v., Šeštadieniais nuo 9:00--3:00 p.p.

Sekmadeniais nuo 11:00--12:00 p.p. (DMNP parapijos patalpose)

Visi Bankiniai Patarnavimai

Mokame Aukštesnius Nušimčius Už:

Taupymo Sąskaitas, Certifikatus, IRA, Čekių Sąskaitą, ir t.t.

Skoliname Geriausiomis Išsimokėjimo Sąlygomis:

Asmeniniams Reikalams, Automobilių ir Laivų Pirkimui, Namų Remontui (Home Equity), Namų Pirkimui (Mortgages)

Parduodame pinigines perlaidas (Money Orders), Traveler's Checks, Priimame telefono, elektros, šildymo, ir vandens sąskaitas, Buckeye Cards, Notaro patarnavimai, U.S. Savings Bonds, ir t.t.

*** Klekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios apdrausta iki \$100,000.

Mūsų Tikslas: Ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas.

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

Della E., William J. Sr.,

William J. Jakubs Jr. ir

Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

DIRVA

IVYKIŲ KRONIKA

TOMAS NENORTAS, West Hartford, Conn. laimėjęs Eugenijaus Kiaučeliūno vardo jaunimo premiją už 1990 metus.

Premija bus įteikta š.m. balandžio mėn. 13 d. Washington, D.C., Amerikos Lietuvių Jaunimo S-gos metinio suvažiavimo metu.

NIJOLĖ MACKEVIČIENĖ Lituanistikos Tyrimo ir Studijų Centro muziejų direktorė, ir prof. Jonas Račkauskas,

kas, LTSC pirmininkas, talkina Chicago pasaulinio karo metu. Jie padėjo dviem istorijos muziejaus atstovams pasirinkti eksponatų iš LTSC rinkinių apie tuolaikinę lietuvių veiklą.

"Chicago Goes to War, 1941-45" paroda bus atidaryta istorijos muziejuje 1992 m. pavasarį ir tęsis aštuonis mėnesius.

38-JI EUROPOS LIETUVIŠKŲJŲ STUDIJŲ SAVAITĖ

38-ji ELS Savaitė vyks 1991 m. liepos 28 – rugpjūčio 4 d.d. Vokietijoje, Vasario 16 gimnazijoje, 6840 Lampertheim – 4. Tel. 06256-322.

Pragyvenimas dienai kainuos 60, – DM. Registruotis pas Aliną Griniene Diamantstr. 7, 8000 Munchen 50; tel. 089-1504471, pasiunčiant registracijos mokestį 100, –DM. (jaunimas 50, – DM.) į studijų savaitės konto:

Volksbank Kreis Bergstrasse
Kt. No. 8.9340.02
BLZ 50991400
6840 Lampertheim.

Studijų savaitės moderatoriai – dr. Kęstutis Girmius, Gebele str. 13, 8000 Munchen 80, ir dr. Kęstutis Ivinskis.

Organizacinė komisija – Alina Grininė, dipl. inž. Rihardas Hermanas ir Aida Ivinskienė.

Numatyta sekanti programa: Paskaitas jau sutiko skaityti: 1941 m. sukilimo 50 m. sukaktis – inž. Pilypas Narutis, sukilimo dalyvis; švietimo reikalais kalbės Kultūros ir švietimo ministras Dalius Kuolys, PLB valdybos vicepirmininkė kultūros reikalams Milda Lenkauskienė ir Vasario 16 gimnazijos direktorius Andrius Šmitas; apie Lietuvos užsienio politiką – Lietuvos užsienio reikalų ministro pavaduotojas Voldemaras Katkus; istorijos klausimais – dipl. bibliotekininkas Artūras Hermanas ir Sąjūdžio Seimo Tarybos pirmininkas Juozas Tumelis; apie poetą Bronių Krivicką – Vincas Natkevičius, MA.; apie Lietuvos ekonomiką – dr. Jonas Norkaitis; Vokietijos politika

Ieškoma Dr. Prano Matulaičio (mir. 1951) dukters, ONA LODGE, Kónstancijos (Matulaitytės) Nenortienės pusseserė, gyvenusi Clevelande.

Jei kas turi žinių, prašau atsiliiepti: Tomas Nenortas, 38 Webster Hill Blvd. West Hartford, CT 06107. Tel: 203-561-0134.

Hartfordo Berželio tautinių šokių grupė nuoširdžiai visus kviečia į jų metinį koncertą-vakarą, kuris įvyks šeštadienį, balandžio 20 d., šv. Andriejaus parapijos salėje, New Britain, CT. Koncerto pradžia 7 val. vakaro. Programą išpildys Berželio šokėjai ir dainininkai iš Lietuvos. Bilietus įsigyti ir stalus užsakyti prašome pas Dalią Dzikiene, tel: 521-6028

Lietuvos atžvilgiu – Vincas Bar tusevičius, M.A.; viliamės, kad Lietuvos ūkio reikalais galės kalbėti ministras pirmininkas Gediminas Vagnorius.

Koncerte dainuos mezzosopranas Violeta Hermanaitė –Sarrach, Munchenas ir tenoras

Gintaras Vyšniauskas, Vilnius. **TĖVYNĖS VALANDĖLĖ** Dailės ir spaudos parodos iš Lietuvos Ekskursijos į Heidelbergą ir laivu, Reinu į Mainą. Papildymai ir pasikeitimai galimi.

Galop apgobs mane tamsų tamsybė. – Budės prie mano kojų Amžina Tyla, – Gal tik iš amžinojo sapno gimtąją sodybą Aš dar lankysiu kai kada

Vyt. Alantas

Prieš vienerius metus, 1990 m. balandžio 23 d., Praamžius pašaukė į Dangiškąsias Dausas ir į lietuvių genties meną įvedė rašytoją, žurnalistą publicistą ir mylimą vyrą, tėvą bei senelį

VYTAUTĄ ALANTĄ

Gimines, draugus bei kolegas, Vytauto mirties dieną, prašome Jį prisiminti.

Šv. Mišios bus atnašaujamos Detroite, Dievo Apvaizdos šventovėje – balandžio mėn. 20 d. 5 val. p.p., Putname, Nekalto Prasidėjimo Seselių vienuolyne – balandžio 21 d. ir Čikagoje, Tėvų Jėzuitų Koplyčioje – balandžio 27 d. 10 val. ryte.

Skausme likusi šeima

Mirus miellam dėdei

ANTANUI STANKEVIČIUI,

žmoną EMILIJĄ, sūnus ANTANĄ ir STASĮ giliai užjaučia ir kartu liūdi

Dr. Viktoras Stankus

Tauriam lietuviui visuomenininkui, savanoriui, Sibiro kankiniui, LST Korp! Neolithuania b. pirmininkui, filisteriui

A. A. JUOZUI ČIBURUI

mirus, netekties skausmu dalinamės su Velionies žmona, kolege Genovaite, jų sūnumis ir kitais artimaisiais

LST Korp! Neolithuania
Vyriausioji Valdyba

Mūsų Korp! filisteriui, gyv. Venecueloje,

A. A. MEČISLOVUI BALUTAVIČIUI

mirus, jo žmoną VANDĄ, dukrą REGINĄ, brolių JULIŲ ir kitus artimuosius užjaučiame ir netekties skausmu dalinamės

LST Korp! Neo - Lithuania
Vyriausioji Valdyba

A. A.

ROMUALDUI NEMICKUI

mirus, jo brolių Dr. BRONIŲ NEMICKĄ nuoširdžiai užjaučia

LTS Korp! Neolithuania,
N.Y. vieneto valdyba,
filisteriai ir nariai

MAGDALENĄ BARNIŠKAITĘ

išlydėjus į Dievulio amžiną prieglobstį, seseriai IZABELEI JONAITIENEI, RIMUTEI ir DONATUI NASVYČIAMS bei visiems artimiesiems giliai užuojautą reiškia

Dr. Viktoras Stankus

A. A.

DR. ELEI GIEDRAITIENEI

mirus, vyrą DR. DOMĄ GIEDRAITĮ ir jų dukras, AUDRONĘ ir RŪTĄ, nuoširdžiai užjaučia

Končių šeimos
JAV ir Lietuvoj